NUMMER 22 DONDERDAG 2 JUNI 1927 27STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag Telefoon 14519, Postgiro 14574

Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I.: Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes. Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900 door Kolonel G.E.V.L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

INHOUD: *Jaarlijksche Algemeene Vergadering. — Bede om Hulp. — Het Oranje-Nassau-Museum in Den Haag. — Suriname emigratiegebied voor Nederlanders, door Dr. Th. Lens. — Een interessante Onderneming. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche en Chineesche Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. (Hygiënische begrippen bij Inlandsche melkerijhouders). — Berichten der Afdeelingen: Breda. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 25 Mei tot 1 Juni.*

Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

—o—

De aandacht der leden, c.q. begunstigers der Vereeniging wordt gevestigd op de op 11 Juni e.k. in het Koloniaal Instituut te Amsterdam te houden Jaarl. Algem. Vergadering, waarvan de agenda elders in dit blad bekend gesteld is, meer in het bijzonder op de gelegenheid welke alsdan bestaat om na de officieele ontvangst van het Hoofdbestuur door den Raad van Beheer van het Instituut, te ruim 2 ure, die instelling in oogenschouw te nemen.

Het Hoofdbestuur.

Bede om Hulp.

—o—

De Witte Kruis Kolonie bij Salatiga.

P., Den Haag	f 25.—
Mr. J. C. B., den Haag	„ 10.—
	f 35.—

Vrouw Catoir.

P., Den Haag	f 10.—

Tot heden zijn in totaal ontvangen:

de W. K. Kolonie	f 80.—
Vrouw Catoir	„ 18.—
Te zamen	f 98.—

Het Oranje-Nassau-Museum in Den Haag.

—o—

In het „Koloniaal Weekblad" van 5 Maart 1925 heeft de oud-Resident Raedt van Oldenbarnevelt de aandacht gevestigd en, in enkele lezenswaardige regels, de beteekenis geschetst van deze, bij uitstek nationale stichting in wording. In wording, want al is het een belangrijke verzameling voorwerpen van verschillenden aard, welke het museum thans een drietal jaren na zijn oprichting herbergt, nog is het in „status nascendi". Evenwel de collectie neemt toe en het ledental breidt zich uit. Ook dat der „stichters" en „begunstigers". Verheugende omstandigheden zullen noodzakelijk daarheen leiden dat het oude „Waaggebouw" — in zijn tegenwoordigen staat — eerlang geen voldoende huisvesting meer zal kunnen bergen van wat daar thans door goede vaderlanders bijeengebracht is, en door deskundigen met piëteit gerangschikt.

Om welke reden wordt nu, te dezer plaatse wederom de aandacht onzer leden gevraagd voor het Oranje-Nassau Museum? Omdat in het streven der Vereeniging „Oost en West": de voortdurende versterking van den band tusschen Nederland, Oost- en West-Indië, mede besloten ligt het streven der Vereeniging Oranje-Nassau Museum: de herinnering wakker te houden en te doen voortleven van den band, welken Oranje en Nederland eeuwenlang vereenigd heeft, heden nog bijeenhoudt en, kan het zijn, tot in verre tijden verbonden zal houden. — Vorst en vlag vormen de grootste krachten om die banden te snoeren.

Voor onze volkskracht, voor onze nationale gedachte, voor onze eenheid, is het van de hoogste beteekenis dat allen, die onder de Nederlandsche driekleur met den Oranje-wimpel leven, dat allen, die in het Staatsverband opgenomen zijn, hier, als aan gene zijden der Oceanen, hieraan blijvend herinnerd worden. Een oud-Hollandsche spreekwoord zegt: „Als 't appelken rijp is, valt het vanzelf". Toen nu vóór eenige jaren, eenige vaderlandslievende en vooruitziende mannen, aan wier hoofd de heer Mr. A. J. E. A. Bik, het initiatief namen tot stichting van het museum, was het appelken gevallen, d.w.z. was de tijd rijp voor het vallen. Een oplevende nationaliteitszin, aan welken — het spreekt vanzelf — de Oranje-gedachte ten grondslag lag, deed 't denkbeeld ontstaan om onze dynastie op deze lovenswaardige wijze nader te brengen tot ons volk. Daarmede is een daad verricht voor welken dat volk dankbaar kan zijn; het is geweest de verwezenlijking van een ideaal, wijl, door de oprichting van het museum inderdaad een voortleven van vorst en volk, voor de toekomst verzekerd is. En indien het tentoongestelde in schilderijen, oorkonden, penningen, boekwerken en brieven nog niet beantwoord aan de eischen, welke men zou kunnen stellen aan eene instelling, welke ten doel heeft den band tusschen een roemrijk vorstengeslacht en een mogendheid als Nederland, zichtbaar aan te toonen, zoo bedenke men dat Keulen en Aken niet op éénen dag gebouwd zijn, dat men nog verkeert in een aanvangsperiode, terwijl men, overigens meer heeft te letten op de hoedanigheid dan op de hoeveelheid. Niets komt in vollen wasdom uit het niet t voorschijn. Ook de Volkenbond —een universeel bindmiddel — wacht op volmaking. Hij is er en zal niet verdwijnen. En zoo zal ook het Oranje-Nassau-Museum — een kleine loot van denzelfden stam — blijvend zijn en een bindmiddel vormen tusschen Vorst en volk van Nederland zoolang het Nederland van hier en overzee bestaan blijft onder de schuts van een Oranje, het geslacht waaraan het zooveel te danken heeft. Daartoe is noodig dat zoowel de overheid als de besturen van provinciën en gemeenten hier te lande, alsmede die der gewesten in O.- en W.-Indië, hunnen onmisbaren steun aan het museum blijven verleenen. Dan zal, hier en ginds, de belangstelling groeien en zal, wellicht in de naaste toekomst het museum, in een beter tot zijn recht komende omlijsting, kunnen worden aangewezen als eene „Nationale Schepping".

* * *

Het laatste jaarverslag, dat van 1926 dus, vermeldt, dat de Vereeniging „het Oranje-Nassau Mu-

seum" aan stichters, begunstigers en leden een kleine 750 personen (daaronder instelingen) telt en dat dit aantal in verblijdende mate toegenomen is. Toch moet dit ledental immer blijven toenemen. Immers, alleen dan wanneer zulks in sterk stijgende lijn geschiedt, is het Bestuur in staat voorwerpen, welke anders voor ons land voor goed zullen teloor gaan, te rechter tijd zich aan te schaffen. Ook 't aantal correspondentieschappen behoort te worden uitgebreid. Voor dat doel wordt hier 'n beroep gedaan op de bereidwilligheid van alle belangstellenden, allereerst op die van historisch aangelegden. In verband hiermede zij aangeteekend dat thans als correspondenten voor de groep Ned.-Indië (van het Algem. Ned. Verbond) zijn opgetreden de heeren Mr. J. N. Greidanus te Weltevreden; voor de groep Suriname Ir. J. J. van Wouw te Paramaribo; voor de Nederl. Antillen J. H. Pernot Gentil te Curaçao; voorts dat de heer Prof. Dr. E. C. Godée Molsbergen, Landsarchivaris, de welwillende toezegging gedaan heeft om de vereeniging in N.-Indië meerdere bekendheid te geven. En eindelijk dat, voor toetreding tot de Vereeniging, men zich hier ter stede kan opgeven aan den zetel van het Museum zelf, Groote Markt, hoek Prinsengracht, of bij de vertegenwoordigers van „Oost en West" in Ned. O.- en W.-Indië, hetzij als lid tegen een contributie van minstens *f* 2.50, hetzij als *begunstiger* ad *f* 10.— of wel als *stichter* door het schenken van een bedrag van minstens *f* 100.— in eens.

Moge dan het aantal leden, begunstigers en stichters sterk toenemen, ook dat der correspondenten en bezoekers, opdat aldus, binnenkort, op een verhoogden bloei van deze instelling kan gewezen worden en besluiten wij met dezen wensch: dat de waardige draagster der kroon, wier geslachtsnaam het Museum voert, getuige mage zijn van een binnen afzienbaren tijd, verrezen, grootsche schepping, Harer waardig en ter eere, een monument, met hetwelk het Nederl. volk zelf zich een eerezuil zal hebben opgericht.

P.S. Aan het tot ons gericht verzoek om voor aanmelding van leden voor het O. N. Museum een beroep te doen op de afdeelingsbesturen van „Oost en West" wordt gaarne voldaan.

Suriname emigratiegebied voor Nederlanders

door

Dr. Th. LENS.

In het „Alg. Handelsblad" van 24 en 25 Febr. l.l. toonde ik aan, dat het gebrek aan werkkrachten in Suriname slechts te danken is aan het heerschen van tropische ziekten, die, in de eeuwen dat wij de kolonie bezitten, een overschot van geboorte- boven sterftecijfer beletten. Verder betoogde ik, dat bij een goede tropenhygiëne, zooals die op den Isthmus, op Cuba en in de Zuidelijke Staten van N. Amerika is voorgeschreven, blanken in Suriname evengoed kunnen koloniseeren en veldarbeid verrichten als gepigmenteerde tropenbewoners.

Ik had de voldoening mijn inzichten, wat het medische gedeelte van mijn schrijven betreft, door tropen-hygiënisten, waarbij twee onzer zeer goed bekende uit Suriname, volkomen bevestigd te zien.

Doel van mijn schrijven was, de oogen van mijn landgenooten te openen voor emigratie naar dat prachtige land en schreef ik o.a.: „De tijd is rijp voor een „émigration en masse". Onze veenarbeiders in Drente, onze landbouwers in de Noordelijke provincies vooral, vragen werk. Onder onze handarbeiders heerscht werkloosheid, onze intellectueele jeugd zoekt expansie." Ik eindigde dat artikel met een beroep op volk en regeering: „Wordt nu de 17e eeuwsche ondernemingsgeest weer wakker in onze koopmanschap voor het plaatsen van kapitaal in Suriname, dan zal onze volksvertegenwoordiging niet mogen aarzelen groote sommen toe te staan, om een deel van ons volk te doen uitzwermen als de bijen, wier korf te klein wordt. Het geldt hier een belang voor onze geheele gemeenschap, dat boven partij- of klassenstrijd staat."

Ik meende daarmede dat de christelijke partijen de emigratie zouden steunen, omdat haar leden ginds, in God's vrije natuur, in hunne gemeenten en parochiën een goed aardsch bestaan zouden vinden; de vrijzinnigen, die een welvaartspolitiek dienen, omdat zij een deel der hunnen in Suriname in goede conditie zouden weten en door derde werkloosheid hier te lande den belasting helpen verlagen; de sociaal-democraten om zich in Suriname een menschwaardig bestaan den verzekeren en bij coöperatief bedrijf hun rieën over socialisatie en medezeggingschap praktijk brengen.

Dat mijn idee van emigratie van Nederl naar Suriname van belanghebbende zijde, ik den Ondernemersraad en wie ermee annex is geestdriftig zou worden ontvangen, had ik wacht.

Wie de nota, die de Ondernemersraad bij rekest van 22 Juli 1926 aan den minister van loniën zond, gelezen heeft, moet eerbied voor den arbeid daarin neergelegd en de dachte en goed uitgewerkte plannen om of nieuw op te richten ondernemingen van Javaansche werkkrachten te voorzien en de lijkheden daarin berekend voor cultures, vooral suiker.

Van veel studie van land, volk en produ tuigen de brochures van W. de Cocq Buning, J. H. van Laer, Mr. J. J. Eekhout. Verder heer Tj. Pyttersen door zijn kennis van Suriname en zijn geschiedenis, van landbouwtoestanden vooral van oeconomie en handelskennis in zijn ste vlugschrift „Een deel der Taak van Nederland in Suriname" een beeld van wat er van het verwachten is. De Ondernemersraad en deze vers zijn het erover eens dat een sterke vermeerdering van de bevolking i.c. door Javanen Suriname uit zijn verval zal opheffen.

Ook ik heb mij optimistisch uitgelaten over financieele succes voor *ondernemingen* op de plannen van den Ondernemersraad met Javaansche werkkrachten (Alg. Handelsblad 24 en 25 Febr. en 20 Maart, N. Rotterdamsche van 14 April en Neerlandia, Meinummer).

Tegenover het voordeel dat weinige kapitalisten deel vallen zal, heb ik het nadeel in het gesteld, dat de Javaansche immigratie aan volk en nageslacht zal berokkenen, door weg te versperren zelf te emigreeren.

Dat de heer Tj. Pyttersen zich pessimistisch laat over den veldarbeid van blanken in de bewijst, dat hij zich beter op de hoogte gesteld van de actueele oeconomische dan van de hygiënische vraagstukken bij kolonisatie. De Pyttersen mag zich niet beroepen op ondervinding opgedaan in vroegere jaren, toen men nog niet wat malaria was, de mijnwormziekte niet kende geloofde dat de olifantsbeenen door filaria zaakt, gevolg waren van herhaalde aanvallen erysipelas (roosbeenen). Niemand zal zich de tere moeilijkheden ontveinzen die het vraagstuk van kolonisatie van blanken boven dat van nen biedt.

In mijn schrijven van 20 Maart l.l. in het Handelsblad sprak ik de overtuiging uit dat ons volk nog genoeg pionierseigenschappen len, die het naar een emigratie naar Suriname verlangen — mits er van hoogerhand de leiding die vooruitzicht op een menschwaardig opent.

Dat ik mij niet vergist heb blijkt mij uit en bezoeken, die ik naar aanleiding van mijn kelen ontving, zooals dit ook het geval was den vader van den heer Tj. Pyttersen, toen 1892 zijn „Armenzorg, emigratie, Suriname een rooden draad verbonden", geschreven had.

Mannen, die met betrekkelijk geringen regeering emigratie aandurven, zien in dat een welvarende toekomst kunnen scheppen, ons overbevolkte land in de kringen onzer en handarbeiders, moeilijk of onmogelijk overen is.

Voor mij ligt een brief van den voorzitter van „Nationaal Arbeidersverbond tot emigratiebevordering naar Suriname en andere Nederlandsche westen". De leden dezer vereeniging, die een gratiefonds stichtten en op de hulp der regeering rekenen om gedurende een zekeren acclimatisatie tijd voorgelicht te worden in tropenhygiëne en penlandbouw, willen zich in complexen vestigen zooals de heer Pyttersen zich voor de kleine immigranten sche landbouwers voorstelt. Deze immigranten len zich niet toeleggen op het verbouwen van bouwproducten of bananen [1]), doch op het

[1]) Over verschillende cultures voor kleinen of ten landbouw zal ik geen duit in het zakje doen. raadgevingen of rapporten heeft Suriname geen brek (zie nota van den Ondernemersraad).

...n van voedingsproducten voor de wereldmarkt ... oliehoudende gewassen, rijst, maïs of ook suiker, als deelbouwers of contractanten in een nieuwe fabriek, die hun een stuk land afstaat of een ...er aandeel in de winst geeft. [2])

Naïef is het te denken dat zulke menschen, die voorgeschoten gelden aan de regeering terugbetalen ...len, zich voorstellen loonen van ƒ 15—ƒ 34.50 ...weeks te zullen ontvangen, zooals uitbetaald ...rden aan werkloozen die zich uit de steden naar ...ntle laten detacheeren. In Suriname, waar het ...nd zoo gemakkelijk in de eerste levensbehoeften ...rziet, begint het geld pas een rol te spelen wanneer geoogst kan worden wat gezaaid is, in figuurlijken en letterlijken zin gesproken. Aan regeering ...n de leiders der emigranten kan worden overgelaten, hoe steun en voorschot geregeld worden ...al.

...er de concurrentie met tropenbewoners, wier ...standaard van voeding, kleeding en woning ...laag is, heb ik mij ook reeds uitgelaten. Deze ...j het verbouwen van uitvoerproducten geen ...aar. Het grootste bezwaar is m.i. het opwekken ...jalousie (naturellenvraagstuk). Om deze en andere redenen moeten blanken en tropenbewoners ...afzonderlijke nederzettingen werken.

De Javaan is fatalist en gesteld op een gemakkelijk bestaan. Een Chinees werkt voor vier Javanen, verzekerde mij eens een Deliman. Ook bij de ...mijnen is dit gebleken. Ds. v. d. Brandhof ...ef hetzelfde van de Hollandsche boerenkolonisten tegenover de negerslaven, Kapler van zijn ...enbergsche houthakkers.

Het emigratievraagstuk boezemt mij alleen belangstelling in uit patriotisch en philantropisch ...unt. Ik meen het daarom objectief te bezien. ...nsch er de belangstelling voor op te wekken ...zijn landgenooten met het oog op de toekomst ...ons volk.

...nderdduizend zielen bedraagt jaarlijks het geboorteoverschot in ons land. Met zulk een toename der bevolking houdt onze werkverruiming ...gelijken tred. Daartoe moesten er minstens ...iende bedrijven als van Philips jaarlijks in ...land worden opgericht, die ieder aan ruim ...man werk konden geven.

...t helpt het ons volk of de Ondernemersraad ...e industrieën in Suriname met Javanen als ...nemers tot bloei brengt en daarna het land ...loome Javaansche boertjes bevolkt? Wie de ...en kent zal inzien dat zij, zoolang hun geen ...evolking als op Java dwingt, hun eigen landproducten zullen opeten en geen hand uitsteken voor de cultuur van exportproducten. ...italisten zullen baten, eenige hoofdarbeiders ...lieden werk vinden bij die Javaansche immi...

...is waar dat in den bloeitijd van de Surinaamsche suikerindustrie een aantal patriciërshuizen ...e Heerengracht te Amsterdam gebouwd zijn ...et geld van den Surinaamschen suiker. Ons ...is bij zulke winsten (van dienstboden en leve...rs spreek ik niet) weinig gebaat. Alle kans ...t daarbij nog, dat de luxe uitgaven den Bel... Zwitsers ten goede zullen komen door ka...vlucht voor onze in de hoogere progressies ...are belastingen. Door klimmende werkloos...ullen deze belastingen nog meer stijgen.

...Suriname bezitten we een stuk kapitaalgoed ...migratiegebied, waaraan de heer F. M. Wibaut ...dacht heeft bij het nemen van zijn conclusie ...vergadering van de „Vereeniging tegen werk...l" in „Parkzicht" te Amsterdam op 21 Mei ll. ...r het openstellen van Suriname voor emigra...de regeering aan haar taak voldoen om een ...stige werkgelegenheid te openen, die op de ...osheid hier te lande een overwegenden in...hebben zal. Het daarvoor benoodigde geld ...vrijer uit een leening gevonden worden, daar deze binnen afzienbaren tijd aflosbaar en rendabel zal zijn.

Suriname, dat groote en vruchtbare land zonder autochthone bevolking, moet voor ons volk bewaard blijven en niet opengesteld voor een overbevolkt Java, dat naar de buitengewesten spuien kan.

Zou er bij het slagen van kolonisatie door de leden van het „Nationaal Arbeidersverbond" of anderen, tegelijkertijd een groot aantal Javanen zijn ingevoerd, dan zouden wij spoedig komen te staan voor een naturellenvraagstuk als in Zuid-Afrika of een kleurlingenvraagstuk als in de Ver. Staten.

Zoolang er geen goed voorbereide proef van emigratie met Nederlanders is genomen moeten wij een bekende partijleus tot de onze maken:

Geen cent en geen Javaan voor Suriname!

Bilthoven, 27 Mei 1927.

...In de Vereenigde Staten bestaan reeds lang tal...ondernemingen, die op een of andere wijze hun ...eel belang hebben gegeven bij het succes der ...neming, hetzij in vorm van winstdeeling, van ...ership of andere wijze en die hun ook een zeker ...geven in de moeilijkheden der problemen die ...ordoen bij de leiding van industrieën. (Zie re...ng gehouden door Dr. F. G. Waller bij het aan...van het voorzitterschap van het „Verbond van ...landsche werkgevers", Bijlage Fabrieksbode No. 4 ...jaar).

...ich de oeconomische moeilijkheden door onze ...nemende bevolking goed wil realiseeren, kan ...tuur van deze redevoering aanbevelen.

Een interessante proefneming.

—o—

De directie der N.V. West-Indische Vruchtenproducten en Vruchtenconservenhandel „Suriname" te Paramaribo (tijdelijk adres: Heemstede, Vredenhofstr. 12) stelt ons in de gelegenheid mede te deelen dat den 25en Mei door deze firma per s.s. „Commewijn" zijn afgezonden respectievelijk aan Zijne Excellentie den Gouverneur, Prof. Stahel, Directeur Rijks-Landbouwproefstation en aan den heer W. Kraan, Redacteur van „De West", allen te Paramaribo (Suriname), één kistje inhoudende *versch fruit*, bestaande uit: eenige *kersen, druiven, appel, perzik, peren*, en voorts *levensmiddelen*, bestaande uit: een stuk *leverworst, plockworst, Holl. kaas*, een *roomkaasje, stukje roomboter* en *niervet*, alles *geprepareerd*. een vinding, waardoor deze proefzending, zonder gebruik te maken van koelinrichting of ijskast aan boord van genoemd schip, volkomen gaaf, frisch en in denzelfden toestand als bij afzending uit Holland in Suriname zal aankomen!

Bij slaging van deze proefneming opent dit ontegenzeggelijk voor de *export van tropische vruchten* en andere producten naar Europa en elders onbegrensde mogelijkheden, alsook voor de *import* van Europeesche *vruchten, producten* en *levensmiddelen* naar de tropische landen.

Van verder belang is deze prepareering, dat de vruchten *rijp aan den boom* kunnen groeien en hierna geprepareerd, vervoerd en bij aankomst, waar ook, smakelijk geconsumeerd kunnen worden. Het behoeft geen betoog dat hiermede o.a. de Kolonie Suriname ten zeerste gebaat zal kunnen zijn.

Genoemde directie heeft de toezegging gedaan ons geheel op de hoogte te zullen houden met alles was dit experiment betreft en t.z.t. het rapport van Prof. Stahel, alsmede de bevinding van Zijne Excellentie den Gouverneur e.a. mede te deelen.

Van Week tot Week.

Dinsdag 24 tot Maandag 30 Mei.

Waarnemend Gouverneur van Curaçao. Bij Kon. besluit is aangewezen als vervanger van den Gouverneur van Curaçao gedurende diens verlof naar Europa H. Schotburgh, Administrateur van Financiën aldaar.

Ch. E. Bodemeijer †. Te Utrecht is, in den ouderdom van 67 jaar, overleden de heer Ch. E. Bodemeijer, oud-resident van Madoera. Hij was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw en in de orde van Jezus Christus van Portugal.

De Gouverneur-Generaal op reis. Na een kort verblijf te Soerabaja heeft de Gouv.-Generaal ook een bezoek gebracht aan Semarang en is Zijne Exc. den 28en dezer met H.M. „De Zeven Provinciën" te Tandjong Priok teruggekeerd en daarna per auto naar zijne residentie Tjipanas vertrokken.

Mr. Th. Thomas †. Blijkens een Aneta-telegram (waarvan de tekst, evenals die van de volgende, ontleend is aan het *„Vaderland"*) dd. 25 Mei, is te Bandoeng overleden Mr. Th. Thomas, bekend journalist, laatstelijk directeur van de Preangerpost ter genoemder plaatse.

Internationaal Koloniaal Instituut. Het Instituut Coloniale Internationale, waarvan Z.K.H. de

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit". Het gevolg is geweest, dat voor twaalf millioen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

Prins voorzitter is en de oud-minister van Buitenlandsche Zaken, jhr. mr. van Karnebeek, 1e vice-president, zal dit jaar van 7 tot 10 Juni a.s. te 's-Gravenhage bijeenkomen, waar het reeds vroeger vergaderde in 1895, in 1901 en in 1909, in laatstgemeld jaar onder voorzitterschap van den Prins.

De openingszitting zal — naar het *Vaderl.* verneemt — gehouden worden op Dinsdag 7 Juni, onder leiding van Prins Hendrik, des ochtends ten half elf ure in de groote rechtszaal van het Vredespaleis, tot bijwoning waarvan verschillende uitnoodigingen zijn verzonden.

In deze openingsvergadering zal het woord worden gevoerd door den Prins, door den minister van Koloniën dr. Koningsberger, en door den heer D. F. W. van Rees, onder-voorzitter van de Mandaten-commissie van den Volkenbond.

Donderdag 9 Juni wordt een bezoek gebracht aan het Koloniaal Instituut te Amsterdam, waar ook het voorbijtrekken van den begrafenisstoet van luitenant-generaal van Heutsz zal worden aanschouwd.

Kapitein J. Q. H. Janssen †. Te Breda is op 71-jarigen leeftijd overleden de heer J. Q. H. Janssen, gepensionneerd Kapitein der Inf. van het O.-I. leger.

Eerste draadloos-telefonische verbinding Indië—Nederland. Vanwege het hoofdbestuur der posterijen en telegrafie is den 28en dezer de heuglijke mededeeling gedaan, dat de eerste draadloos-telefonische mededeeling van dr. de Groot uit Bandoeng (Malabar) door het ontvangstation te Meyendell (Wassenaar) ontvangen is. De aanvankelijke resultaten zijn zeer bemoedigend.

Eere-promotie Prof. C. D. de Langen. Door den Senaat van de Universiteit te Utrecht is aan den arts C. D. de Langen te Rotterdam het eeredoctoraat in de geneeskunde verleend. Dr. de Langen, voorheen verbonden aan de Stovia te Weltevreden, is — zooals reeds eerder gemeld werd — benoemd hoogleeraar aan de geneeskundige hoogeschool te Batavia.

Missieweek met tentoonstelling te Nijmegen. Aan de van 21 tot 28 dezer maand gehouden Missieweek te Nijmegen was o.m. verbonden eene tentoonstelling van ethnographica, waarbij, volgens een verslag in de *N.R.Ct.* van 27 dezer, Avondbl. B., de beide Indiën uitstekend vertegenwoordigd waren.

Zoo had het Gezelschap van 't Goddelijk Woord van Steyl producten ingezonden van primitieve kunstnijverheid, ikat-weefsels en het procédé van het ikat-weven, vlecht- en houtsnijwerk, sieraden, voorwerpen van dagelijksch gebruik, wapens enz., alles van Flores en Timor. En van Bali beeldhouwwerk en voorwerpen van metaalbewerkingskunst. — De paters Dominicanen waren er met veel schoons uit hun missie van Curaçao; vooral mag genoemd zeer fijn en duur betaald wordend kantwerk van de negermeisjes van Saba. — De paters Capucijnen hadden op hun stand uitsluitend goederen uit Borneo en Sumatra, als fetissen en animistische voorwerpen, gebruiksvoorwerpen, weef- en sierartikelen, wapens der Dajaks, z.g. wichelboeken van de Dajaks, een met mooie hand geschreven Koran. — Enz.

Bevorderd. Majoors der militaire administratie van het O.-I. leger I. P. L. Bouwman en A. van Es, eerstgenoemde wegens ziekte met verlof h. t. l., zijn bevorderd tot luitenant-kolonel.

Universitaire examens. Utrecht. Taalkundig doctoraal examen Indologie de heer Mr. M. van Apeldoorn.

Leiden. Doctoraal examen Indisch recht de heer J. Maks.

Indisch Huis te Scheveningen. We lezen in No. 8 van het nieuwe Katholiek Indisch Weekblad. Er zijn van wege onze Directie plannen in voorbereiding tot opening te Scheveningen van een „Indisch huis", waarin wajangvoorstellingen en bioscoopvoorstellingen, Indië betreffend, gedurende het badseizoen gegeven zullen worden en welk huis gelijktijdig dienst zal doen als tentoonstellingsgebouw. Indien eenigszins mogelijk, zal zelfs dezen zomer nog tot de opening worden overgegaan.

Na de communistische woelingen. Batavia, 2[…] Mei (Aneta). Veertien communisten uit [h]et Kedoesche en vier uit het Besoekische zijn ge[…]interneerd.

De Landraad van Pandeglang veroordeel[de] in de zaak van den moordaanslag op d[en] assistent-wedana van Tjening in het Ban[…]tamsche twee personen tot de doodstraf en vi[…] personen tot twintig jaar gevangenisstraf.

Voorzitter Algemeen Landbouw Syndicaat. Batavia, 28 Mei (Aneta). Prof. Dr. G. van Iterson J[r.] (hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft), is benoemd tot Voorzitter van het Algemeen Landbouw Syndicaat met een ver[…]binding van twee jaar.

Chineesch wethouder te Batavia. De Bataviasche gemeenteraad heeft besloten het College van B. en W. uit te breiden met een Chineesch[en] wethouder, in welke functie gekozen werd de heer Tan In Hok (Aneta).

De bijzetting van het stoffelijk overschot van Generaal van Heutsz. Na de mededeelingen in het vorig Kol. Weekbl. over de plechtige teraarde[…]bestelling van het stoffelijk overschot van generaal Van Heutsz den 9en Juni te Amster[…]dam, is door den commandant van het Veld[…]leger eene order uitgegeven, waarbij alles nauw[…] in bijzonderheden is geregeld. Men vindt den volledigen tekst o.a. in het *Vaderland* van 2[…] Mei, Avondbl. A.

De onrust in Atjeh. Kota Radja, 28 Mei (Aneta). Een patrouille, onder bevel van den kapitein der infanterie G. F. V. Gosenson, legde in het Tapatoeansche en Kloeëtsche respectievelijk één en vier verzetslieden neer, waaronder de beruchte leider Tjoet-Ali. Onzerzijds werden geen verliezen geleden. — Een aanvullend tele[…]gram van 30 Mei deelt mede, dat bij deze actie „twee vrouwen bij ongeluk werden neergelegd".

Toespraak van H.M. de Koningin tot de Indiën. Omtrent het voornemen van H.M. de Koningin om Haar stem te doen hooren in Oost- en West-Indië, zie men de rubriek Suriname in dit nr. van het Kol. Weekbl.

Luchtpostverbinding Nederland-Marseille. Bespoe[…]diging brievenmail. Het vliegtuig, dat 's morgens om 8 uur van Amsterdam (Schiphol) en 8.45 van Rotterdam (Waalhaven) naar Parijs vertrekt, heeft te le Bourget aansluiting op het vliegtuig van de lijn Parijs—Lyon—Marseille, dat denzelfden dag om 6 (18) uur zijn einddoel bereikt.

Met ingang van 30 Mei a.s. wordt de gelegenheid geopend om op werkdagen corres[…]pondentie voor Lyon en omstreken en voor Marseille en omstreken met dezen dienst te doen vervoeren.

Eveneens zal correspondentie voor Indië langs deze route kunnen worden verzonden; daar het postkantoor te Rotterdam vormt des Vrijdags, *voor het eerst op 3 Juni* […] zendingen voor Singapore, Medan en Batavia. De doorzending te Marseille geschiedt met schepen van de P.- en O.-lijn.

Het luchtrecht bij gebruik van deze route is voor elke zending vastgesteld op 5 cent per 20 gram.

Een Indische school in Den Haag. Het *Vaderl.* ver[…]neemt dat er goede kans bestaat dat Den Haag een Indische school krijgt.

De heer Th. van Kan, die een dezer dagen met pensioen uit Indië gekomen is, heeft het plan opgevat een Insulindeschool te stichten. In zijn 21-jarige practijk als hoofd van verscheidene 1e klasse-gouvernementsscholen o.a. in Bandoeng, Djokja, Poerwokerto en laatste in Medan, is het hem meermalen op[…]gevallen, dat kinderen van verlofgangers soms twee jaar achterblijven door de reis der ouders naar Patria. In de Gouvernements[…]scholen is de stof over 7 jaar verdeeld, in het moederland over zes.

Kinderen uit de Indische 4de klas, komen meestal in de Nederlandsche derde terecht. En zoo terug in Indië, hebben ze menigmaal zoo[…] gemist, dat ze niet naar de vijfde kunnen.

Om aan die bezwaren tegemoet te komen heeft de heer van Kan aan een Indische School in Nederland gedacht. Het Internaat is hoofd[…]zakelijk bestemd voor kinderen van verlofgan[…]gers, die in hun verloftijd op reis willen gaan.

De pest en hare bestrijding. Een film van W[…]

Mullens. Op Vrijdagochtend 3 Juni zal in het Asta-theater te 's-Gravenhage, voor genoodigden, de eerste vertooning plaats vinden van het door den heer Willy Mullens in opdracht van den Dienst der Volksgezondheid in Nederlandsch-Indië, opgenomen filmwerk: De pest en hare bestrijding.

De voorstelling zal met een kort woord worden ingeleid door den heer Van Lonkhuyzen, Hoofd van genoemden Dienst, met verlof hier te lande vertoevende.

Tot een beperkt aantal kunnen ook nietgenoodigden tot de voorstelling worden toegelaten; kaarten voor die toelating zijn op 1 en 2 Juni verkrijgbaar bij de 4e afdeeling van het Departement van Koloniën.

…n voor den Dienst der Volksgezondheid in N.-I. Voor dezen Dienst worden mannelijke Nederlandsche artsen gevraagd voor drie of vijf jaren. Verhoogde uitrustingspremie f 3000 of f 5000. Verdere bijzonderheden bevat de Ned. Staatscour. van 25 Mei.

Inlichtingen verstrekt het Commissariaat voor Indische Zaken (afd. B., eerste bureau) bij het Departement van Koloniën.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Gelukkige Jeugdbelangstelling.

Het is zeer zeker een verblijdend teeken des tijds, bij de hedendaagsche jeugd, niet zoozeer van hoogerhand, door ouders of leeraren ingeprent, maar ook vooral uit eigen beweging, uit innerlijken aandrang, hartelijke belangstelling wordt betoond en opgewekt voor alles, wat de Nederlandsch-Indiën aangaat, ook op kunstgebied. Voorwaar een heugelijk verschijnsel, dat van alle zijden aanmoediging verdient!

Zoo werd onlangs in het Haagsche Lyceum voor de leerlingen een Indische tentoonstelling gehouden — waarbij de kunstnijverheid een groote plaats innam — die vele jeugdige bezoekers trok en heel wat enthousiasme opwekte. Jammer genoeg, waren niet alle uitleggende bijschriften geheel juist, zoodat te vreezen is, dat hier en daar enkele verkeerde begrippen zullen blijven hangen. Dit euvel, dat door studie en praktijk later vanzelf verholpen zal worden, is echter gering te achten tegenover het groote nut, de gelukkige uitkomst der belangstelling-opwekking, die in de jeugd zoo frisch bloesemend begonnen, voor het latere leven zulke heilzaam versterkende en verkwikkende vruchten kan dragen, wier eenmaal ontkiemde zaden zich van geslacht op geslacht zullen uitbreiden, tot heil zoowel voor hen, van wie deze belangstelling uitgaat, als voor degenen, die ze ondervinden, een wederzijdsche uitwisseling van moraal geestelijke belangen, waaraan onze tijd, de komende menschheid, meer en meer behoefte gaat gevoelen om zich te kunnen ontwikkelen in de evolueerende lijn.

Zoo werd door den *„Bond van Gymnasiasten"*, in de Aula van het stedelijk Gymnasium in de Laan van Meerdervoort te 's-Gravenhage, op j.l. Zaterdag 28 Mei, een *„Indischen Avond"* gegeven, waarbij deze groote zaal tot in den nok gevuld was met jongelieden van beider kunne en enkele oudere genoodigden, allen aandachtig luisterend naar een bloemrijke, tegelijk hoog-ernstige rede van den Javaanschen dichter, *Raden Mas Noto Soeroto*, en eene met lantaarnplaten toegelichte, welsprekende voordracht van den Surinaamschen Neger, den heer *Einar*, beide over de wenschelijkheid van meer onderling waardeerende kennis en samenwerking tusschen de verschillende menschenrassen. Ten slotte vol bewondering genoten van den fraaien Javaanschen *Kelono*-dans door *Raden Mas Soebonto*, onder *gamelan*-begeleiding uitgevoerd.

Prettig was het om bij te wonen, met hoeveel vuur de jeugdige voorzitster van dezen „Gymnasiastenbond", Mej. *Annie de Jong*, uit naam van al hare mannelijke en vrouwelijke medeleden optredend, deze bijeenkomst leidde, hoe oprecht hartelijk zij alle medewerkers dank betuigde, waardeering en samenwerking ook voor de toekomst beloofde.

Dit blijde, instemmende enthousiasme der jeugd moet zelfs meeslepend op de ouderen werken!

Teleurstellende Tentoonstellingen.

Dat tentoonstellingen niet altijd in alle opzichten bevredigende resultaten afwerpen, moet *„Boeatan"*, op wier weg 't, uit den aard der zaak,
ligt, exposities te houden, stellig meermalen onder-
vonden hebben. Het blijkt dikwijls lang niet ge-
makkelijk om eene esthetisch en tegelijk praktisch
aan het doel beantwoordende uitstalling tot stand
te brengen, daar dit van zoovele factoren afhangt,
welke men niet altijd in de hand heeft. Om maar
een paar recente voorbeelden te noemen:

Van 28 April tot 8 Mei j.l. nam „Boeatan", op aan-
raden van enkele leden der Utrechtsche afdeeling
van de vereeniging „Oost en West", deel aan de in
het Jaarbeursgebouw gehouden tentoonstelling der
„Utrechtsche Handelsvereeniging". In een der
localen, welke ook vroeger reeds voor hetzelfde
doel, gedurende de Nederlandsche Jaarbeurs, door
„Boeatan" zijn benut, werd wederom met Ja-
vaansche batiks, fraaie weefsels en andere kunst-
nijverheid-artikelen uit onderscheiden streken van
Indonesië, een artistiek geheel gevormd, dat de
bewondering van iederen kenner moet hebben op-
gewekt. De Utrechtsche dames medewerksters
roemden 't dan ook ten zeerste en koesterden
de hoop, dat de gezellige zitjes, die zij er
aanrichtten, waar zij tevens allerlei Indische
lekkernijen zouden aanbieden, een groot aantal be-
langstellende koopers zouden lokken. Zij blijken
echter buiten den waard te hebben gerekend. Het
publiek, dat, zooals men zéide, drukker zou toe-
stroomen dan op de Jaarbeurs, scheen toch al héél
weinig van Indië en zijn kunsthandwerk te moe-
ten hebben, wenschte er niet eens over ingelicht te
worden, niettegenstaande de meesten er hoege-
naamd niets van afwisten en onthielden zich ook
van het gebruik der Indische gerechten, niet alleen
omdat zij ze niet kenden, maar stellig ook, omdat zij
aan bijna alle andere „stands" gratis hadden kun-
nen snoepen. Slechts eenige van het ronddrentelen
vermoeiden, zetten er zich neder en vroegen dorstig
naar het goedkoope bier, terwijl ze wezenloos vóór
zich staarden, zonder dat de rondom hen tentoon-
gestelde Indische kunstschatten eenigen indruk op
hen maakten.

Wel een bewijs hoe weinig de doorsnee Neder-
lander voor Indië voelt en er van weten wil; hoe
noodig 't is belangstelling er voor op te wekken,
liefst bij de jeugd te beginnen.

Moge deze tentoonstelling, hoewel ze natuurlijk
een teleurstelling is geweest voor hen, die haar met
zooveel animo en goede verwachtingen opzetten,
daarom toch een aansporing zijn om hunne pogin-
gen, zij 't dan ook langs anderen weg, onder gun-
stiger omstandigheden, te herhalen, het nuttige
werk moedig voort te zetten. De aanhouder wint!

Eenigszins een teleurstelling moet ook „Boea-
tan's" deelname zijn aan de tentoonstelling *„de
l'Art décoratif dans les Indes néerlandaises"*, welke
van 9 Mei tot 9 Juni '27 in het *Pavillon de Marsan*
van het *Musée du Louvre* te Parijs gehouden wordt.
Niet, dat deze expositie niet fraai genoeg is. De
Parijsche schrijver *C. Sn.* in een vorig „Koloniaal
Weekblad heeft volkomen gelijk, dat z.i.: „een
mooier, vollediger tentoonstelling van Ned.-Indische
kunstnijverheid — tenminste in Parijs — wel tot
de onmogelijkheden zou behooren" en hiertoe heeft
ook „Boeatan" ongetwijfeld het hare bijgedragen.
Maar haar hoofddoel: het handwerk der Indone-
sische sierkunstenaars in het bezit van kunstzin-
nige particulieren te brengen, als waardeerende
aanmoediging tot het blijven beoefenen daarvan in
den Archipel, zal, vreezen wij, er niet voldoende
door worden bevorderd, aangezien, hoe smaakvol
ook, de uitstalling toch al te zeer museumachtig is,
zonder dat de bezoekers te weten komen, dat Boea-
tan's inzendingen voor verkoop bestemd zijn, het-
geen toch wel nadrukkelijk bij de deelname be-
dongen was. Het spreekt van zelf, dat het aanbren-
gen van prijsopgaven moeilijk is, zonder stoornis
voor het esthetisch geheel, en nog moeilijker het
los op tafels, in plaats van in gesloten kasten, uit-
stallen, waar toch de oud-Hindoesche gouden sie-
raden er reeds aan brutalen diefstal hebben bloot-
gestaan, maar men had er b.v. in den kleinen be-
schrijvenden catalogus, door *Gabrielle Ferrand* op-
gesteld, melding van kunnen maken. Deze schil-
deres, de aanstichtster der tentoonstelling, die ook
op Java en Bali gewerkt heeft, had er b.v.
toen zij op Zaterdag 21 Mei in het Musée
Guimet een lezing met lichtbeelden over laatst-
genoemd eiland hield, met een enkel woord de aan-
dacht op kunnen vestigen: dat ter tentoonstelling
ook voorwerpen te koop zijn.

Men mag haar en het Museum-bestuur dit ver-
zuim echter niet al te kwalijk nemen, daar 't hun
natuurlijk vóór alles te doen was om een zeldzaam

mooie tentoonstelling. Zij hebben uit tal van musea en particuliere verzamelingen inzendingen gevraagd en gekregen, zoo véél, dat van de laatste — ook van Boeatan — een groot deel, door plaatsgebrek, niet tentoongesteld is kunnen worden. Maar zij hebben hun doel bereikt: zelfs voor de kunstkenners en -liefhebbers onder de Franschen, is het tentoongestelde een openbaring, iets dat zij nog niet gezien, nog minder ooit gedacht hebben. Jammer genoeg, is het bezoek niet zóó groot, als men van een wereldstad als Parijs zou mogen verwachten.

In menig opzicht was de Indische kunstnijverheidtentoonstelling twee jaar geleden te Berlijn een veel grooter succes — ook omdat daaraan verbonden waren uitvoeringen van Javaansche dansen met gamelan-begeleiding — waarvoor vrienden van Indië daar zich zeer veel moeite en offers hebben getroost. De expositie had toen plaats in de groote zalen van den bekenden kunsthandel van de firma Friedmann en Weber, die zich ook met den verkoop had belast en van verscheidene artikelen nog veel meer zou hebben kunnen slijten, als de aanwezige voorraad grooter ware geweest.

De ondervinding moet Boeatan nu wel hebben geleerd, dat haar streven — in ruimen kring voor de Indische sierkunst waardeerende liefde te winnen, — het best bereikt wordt in speciaal daartoe geëigende verkooplocalen, met de noodige aanbevelingen.

Réclame schijnt in Frankrijk nog veel meer geld te kosten dan elders; de bladen nemen geen letter kosteloos op en het Louvre-museum beschikt niet over de daartoe vereischte middelen!

Het eigenaardige feit deed zich dan ook voor, dat „Boeatan" een aanbod kreeg van een hoogstaand Fransch kunsttijdschrift, om een artikel over haar inzending ter tentoonstelling op te nemen, *mits de kosten daarvan vergoed werden.* Als specimen van uitvoering werd een exemplaar toegezonden, waarin een beschrijving voorkomt, met bijzonder fraaie, ook gekleurde, afbeeldingen van weefsels uit Cambodja, — als reclame-middel wel zóó verleidelijk, dat „Boeatan", als zij nu niet juist 't noodzakelijk veranderen en opknappen harer toonkamers in Den Haag moest bekostigen, er misschien wel voor bezweken zou zijn.

Maar is er niet een belangstellende, die haar hierin wellicht zou kunnen en willen helpen in het belang der Indonesische kunstnijverheid?

Op bovengenoemd belangrijk artikel, dat voor Nederland, opzichtens Indië, veel leerrijks bevat, hopen wij een volgende keer terug te komen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De koers van het huidig bewind in Indië.

De Loc. (12 en 14 Apr. blz. 19 en 3) wijst er op dat de bevordering der staatkundige ontwikkeling niet *de* politiek der Regeering is, doch daarvan slechts een onderdeel vormt. In datzelfde beleid past: *de versterkte weermacht, de verbetering van het bestuursorganisme* en *de behartiging van economische belangen.* De *„welvaartspolitiek"*, inderdaad reeds door den vorigen Landvoogd in 1925 ingezet, *moet* bestendigd en uitgebouwd worden. Zij moet, ten slotte, tusschen al de politieke wissels op de toekomst, de *hard cash* vormen aan tastbaren, reëelen en materieelen vooruitgang van land en volk. De sterke uitbreiding der irrigatie, de vergrooting van het bebouwbaar oppervlak, de intensiveering van land- en tuinbouw door voorlichting en onderwijs, de wegenaanleg, de volkshuisvesting, de bevordering van handel en nijverheid, de verbetering van het credietwezen, de steun aan coöperatieve ondernemingen, het aanmoedigen van kapitaalvorming, de zorg voor practisch onderwijs in vak en ambacht, en bovenal de verbetering van hygiëne en volksgezondheid — ziedaar wat men te verstaan heeft onder „welvaartspolitiek". Dat is: de versterking van de economische weerbaarheid van Indië. Dat is tevens: Indië sterk maken in den strijd om het bestaan, die ook een natie heeft te voeren. Wat baten al bevoegdheden en rechten, wat helpt de deelneming aan het landsbestuur, wat baat de arbeid voor het heden en de toekomst — zoolang het volk de innerlijke kracht mist om die rechten richtig uit te oefenen en zoolang het niet waarlijk weerbaar is? Dit is slechts dan bereikbaar, zoo men den schijn niet

voor het wezen neemt, maar wel eendrachtig sa[...] werkt *tot het schragen van de volkskracht.* Daa[...] moet, meent *De Loc.*, de bevordering der econ[...]sche ontwikkeling vooropstaan. De naaste toek[...] zal leeren in hoeverre dit onder het huidig be[...] wordt verwerkelijkt. Het accent viel, tot dusve[...] op den politieken factor en dit moest zoo zijn. [...] straks de tijd is aangebroken voor een oordeel, [...] daartoe slechts één maatstaf — namelijk de m[...] waarin alle hier kort aangeduide onderdeelen [...] een harmonisch geheel zijn vereenigd. *Tezamen* [...] bepalen zij — den koers.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* ([...] Apr. 3de bl. „Onze bemoeizucht"; 21 Apr. 3de [...] „Nieuwe afglijding"; 22 Apr. 2de bl. „Een volks[...] voor Solo"), *De Sum. Post* (26 Apr. „Hervorming [...] de kleine man"), *De Loc.* (16 Apr. blz. 20 „Volks[...] belang vergeten"; 21 Apr. blz. 3 „De opcenten") en het *Bat. Nwsbl.* (23 Apr. „Voorbarige verdediging").

Nieuwe bevloeiingswerken.

Naar het „N. v. d. D." *(Deli Crt.* 26 Apr.) verneemt, heeft de directeur van B. O. W. ir. *Blackstone* zich op zijn jongste dienstreis naar *Zuid-Celebes* er van overtuigd, dat bij de bevolking in de Goa-vlakte de sawah-bouw wel degelijk populair is, zoodat zeker[...]lijk nut te verwachten is van den aanleg van [...] groote bevloeiingswerken aldaar, waardoor een op[...]pervlakte van 34.000 bouws van irrigatie-water [...] de *Kali Berang* kan worden voorzien. Er is or[...] gegeven hiervoor zoo spoedig mogelijk een uitvoer[...] project in te dienen; waarschijnlijk zal reeds in 19[...] met de uitvoering een begin worden gemaakt. M[...] zal het gouvernement nu ook de voltooiing van [...] *Batimoeroeng-werken,* eveneens gestaakt wijl m[...] niet zeker er van was dat de bevolking gemakkelijk [...] zou zijn te vinden voor sawah-bouw, krachtig [...] hand nemen. Hiermede wordt nog in 1927 aangevan[...]gen. Het gaat hier om een irrigatie-gebied van ci[...] 5000 bouws, waarvan ongeveer de helft reeds [...] water wordt voorzien. Verder zal de Regeering sub[...]sidie verleenen aan de Inlandsche adat-gemeen[...]schappen in *Djeneponto* voor het af-bouwen van [...] de irrigatie-werken, welke het water uit de b[...] van Malakadji (op de Piek van Bontain) verzamel[...] voor de lagere streken tot een oppervlakte van [...] bouws. Bedoelde Inlandsche gemeenschappen [...] eenigen tijd geleden reeds op eigen kosten met [...] werk aangevangen en hebben ook al vrij wat [...] stand gebracht. Er resten nog enkele duurdere w[...]ken uit te voeren in verband met het feit, dat [...] water in eenige diepe ravijnen moet worden ver[...]meld om het te doen overvloeien naar de groote pri[...] d'eau. Hiervoor is Regeerings-hulp verzocht en t[...]gezegd.

Omtrent *de Solo-vallei werken* heeft de Regeering [...] nog geen beslissing genomen of deze weder zullen [...] worden hervat volgens het gebruikelijke systeem [...] van in de hoofd-rivier een stuwdam te bouwen om [...] een prise d'eau te vormen, vanwaar het water door [...] een hoofd-kanaal wordt geleid naar een hoofd-ver[...]deelwerk met bijbehoorende secundaire en tertiaire [...]leidingen, dan wel dat een andere vorm wordt ge[...]kozen voor de bevloeiing (het gaat in totaal om een [...] oppervlakte van een kleine 200.000 bouw). Aan de [...] Regeering is voorgesteld om eerst te beginnen met [...] den aanleg van eenige wadoeks. Het voordeel van di[...] bevloeiings-systeem is, dat men zich niet er door [...] bindt een geheel complex dure werken in eens uit te [...] voeren, hetgeen wel het geval is, wanneer een prise [...] d'eau in de Solo-rivier wordt aangelegd. Het eerst [...] is gedacht aan een uitgestrekt gebied in het Oostelijk [...] deel van de Solo vallei (op den Zuidelijken oever) be[...] groot ongeveer 65.000 bouws. Dit jaar wordt be[...]gonnen met den bouw van *de wadoek Patjal* (ten [...] Zuiden van Bodjonegoro). De kali Patjal, een zijtak [...] van de Solo-rivier, zal, waar zij een diep dal heeft [...] ingesneden in de mergelachtige heuvels van Zuid [...] Rembang, worden afgedamd en aldus een reservoir [...] vormen dat in den regentijd met 40 millioen M[...] water moet worden gevuld. Het bevloeiingsgebied is [...] 20.000 bouws groot.

Bij het Patjal-gebied zullen aansluiten de terrei[...]nen, te bevloeien door nog drie andere wadoeks, [...] waarvan de ontwerpen gereed zijn, n.l. *Kerdjotja[...]wak, Lamong* en *Pridjetan.* Alle drie zullen, evenals [...] Patjal, worden gevoed door het bandjir-water van [...] zijtakken van de Solo-rivier en respectievelijk een [...] streek groot 38.000 bouws (de eerste twee samen) en [...] 6000 bouws kunnen bevloeien. Het door al deze ge[...]noemde vergaarkommen te irrigeeren gebied vormt [...] één complex in het Oostelijke deel van de Solo[...] vallei. Meer Oostelijk dichter *bij Tjepoe*) is ook wa[...]doekaanleg in studie; dit reservoir zou water krijgen

de kali Tidoe, eveneens een affluent van de Solo-r. De wadoek-aanleg in de Solo-vallei sluit zins uit een mettertijd hervatten van de vroeger aakte werken, gebaseerd op het bouwen van een dam in de hoofdrivier met bijbehooren. De doeks zullen, in verband met het hiervoren gerele-rde hoofdbezwaar, in ieder geval noodig zijn. al deze werken vorderen bij elkaar een uitgaaf van oenen guldens. Er blijkt uit dit alles, *dat de Re-ring — nu 's Lands financiën het weer toelaten — krachtige wijze de welvaarts-politiek in Ned.Indië* t.

Het Indische bedrijfsleven.

Java-Bode (20 Apr.) bevat een artikel van *mr. A. Trip*, president van de Javasche Bank, over economischen toestand van Ned.-Indië en de es van de circulatie-bank, waarin allereerst een ouwing gegeven wordt over de waarde van den -Indischen export en *de beteekenis van de cul-* daarbij. De welvaart van Ned.-Indië hangt het overgroote gedeelte af van de positie der ldmarkt van een betrekkelijk klein aantal cten. *Dit beteekent een element van zwakte.* pogingen moeten dan ook in het werk worden d, om door wetenschappelijke bedrijfsleiding ductie-kosten te verlagen en het aantal cultu-al te breiden. De export van plantage-produc-bedroeg in 1913 *f* 301 millioen, in 1925 *f* 929 en, van Inlandsche producten in 1913 *f* 98 mil-, in 1925 *f* 530 millioen. De buitenlandsche han-an Ned.-Indië toont een belangrijk export-saldo Dit bedroeg in 1913 *f* 177.80 millioen, in 1925 minder dan *f* 967.90 millioen. In de plantages ed.-Indië zijn *f* 2 milliard aan Nederlandsch en landsch kapitaal belegd, waarvan *f* 400 mil-op rekening komt van buitenlandsch kapitaal. dit laatste cijfer wordt *f* 228 millioen vertegen-gd door Engelsche beleggingen. De belastbare en *der Indische naamlooze vennootschappen* oor 1925 geraamd op *f* 550 millioen. Hiervan is lijk slechts een deel aan *dividend* uitgekeerd, l de rest gebruikt is voor het betalen van *be-gen, reserves* en *uitbreiding van ondernemin-* De groote plantage-ondernemingen beschikken belangrijke reserves, waarvan een groot deel is belegd, voornamelijk in buitenlandsche en. Een gedeelte van *het export-surplus* wordt rbeerd door betalingen der Indische Regeering het buitenland voor rente en aflossing van op-en leeningen, voor pensioenen enz. In het ge-gaat hiermede een bedrag weg van ongeveer millioen per jaar.

Deli Crt. van 26 Apr. schrijft over „Indische ngproblemen", van 28 Apr. over „De tabak", *t. Nwsbl.* van 25 Apr. over „De leiding in de g", het *Soer. Hbl.* van 16 Apr. 2de bl. over ensch als economische en sociale aangelegen-3de bl. over „Onze olievelden".

De residentie Menado.

Soer. Hbl. (20 Apr. 3de bl.) had een onderhoud en heer *H. J. Schmidt*, resident van Menado, Soerabaja op doorreis vertoefde. Een hoofd-ur van de Staatsspoorwegen was naar Menado ken om de mogelijkheden voor den aanleg van en tramwegen te onderzoeken. In dit verband de resident op het reeds zeer ontwikkelde auto-obusverkeer, dat, wat het passagiersverkeer t, een buitengewoon ernstige concurrent voor entueele spoor- of tramlijn zou zijn. Het we-der Minahassa breidt zich steeds uit. Men is bezig met den weg van Menado over Amoerang Motoling over de waterscheiding naar Kotamo-(in Bolaäng Mongondou) te verlengen met de ing, hem langs de kust door te trekken tot dang, waardoor dus een verbinding met Goron-t stand komt, terwijl de mogelijkheid bestaat ze weg in de toekomst vanuit Gorontalo zal pen over Tilamoeta, Toboli, Taweli en Koe-aar het Zuiden om hem dan, hetzij in weste-ichting, hetzij om het Posso-meer, naar Z.-W. te leiden. De Minahassa bezit momenteel 600 erendienstwegen welke voor autoverkeer ge-zijn. Hierbij komen nog een 700 K.M. secun-wegen, welke eveneens voor autoverkeer ge-zullen worden gemaakt. Hiervoor zal men den der Regeering behoeven, welke bereids is toe-. Een loonende exploitatie van een spoor- of m werd door den resident ernstig betwijfeld. boven is het gewest Menado zeer bergachtig. etreurde de gedeeltelijke opheffing der heeren-n in de Minahassa om deze te vervangen door populaire wegenbelasting. Omtrent den land-eelde de resident mede, dat men bezig is de volks-koffiecultuur, die vroeger van veel beteekenis was, weder aan te moedigen; thans echter wordt Robusta-koffie geplant, met welke men betere resultaten denkt te hebben dan met de oude Arabica. Zeer veel medewerking gaat in dit opzicht uit van de R.K. Missie en wel speciaal van *Pater Domsdorff*, die te Tomohon een schooltuin heeft aangelegd, welke thans zoo goed gaat, dat hij voor een groot deel de belasting van de ouders der schoolgaande kinderen zal kunnen betalen. Ook van den invoer van rubber had de resident goede verwachtingen. De in die streken zeer belangrijke klapperculuur (de residentie Menado levert 28 pCt. van de totale coprah-opbrengst van Ned.-Indië) wordt thans bedreigd door een plaag, welke op de Sangir-eilanden reeds een 60.000 boomen heeft vernietigd, n.l. een soort schildluis, waarvan in die streken geen parasiet aanwezig is. Men verwacht in Augustus een entomoloog uit Holland, die zich met het zoeken en invoeren van de juiste parasiet zal belasten. Wanneer een verandering in den huidigen bestuursvorm van Celebes zou plaats vinden, zal deze bestaan in de bijvoeging van de residentie Menado bij het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden.

Het Chung Hwa Congres. Van onze Buren.

Het *Bat. Nwsbl.* (20 t/m 22 Apr.) en *De Loc.* (16, 10 en 20 Apr.) bespreken het congres. Het resultaat van het welslagen der te Semarang gehouden samenkomst van *Chineesche intellectueelen en vooraanstaanden uit alle deelen van Java*, waarbij ten slotte met vrijwel algemeene stemmen besloten werd tot het stichten van een Chineeschen Bond, met een sociaal, geestelijk, maatschappelijk èn politiek program, deze uitkomst is van waarde voor de Chineesche bevolking van Indië, voor Indië in het algemeen en voor de Indische Regeering. De beteekenis ligt voor de Chineezen allereerst in den ten congresse zoo duidelijk gebleken drang tot samenwerking, met behoud van eigen inzicht, doch in één gemeenschappelijk verband; voor de Indische Regeering en voor Indië in het algemeen ligt de beteekenis in het thans verkregen inzicht in de gedachten, de wenschen en het streven van de Chineesche ingezetenen van Indië. De ook in Indië werkzame Kuo Min Tang was niet op het congres vertegenwoordigd, óók het deel dat zich niet door illegale hand- en spandiensten voor het communisme *beyond the pale* heeft gesteld. Ook kwamen op het congres niet alle richtingen gelijkelijk tot uiting. Wel bleek dat *alle* groepen bereid waren een grondslag te zoeken voor eensgezinde actie.

Voor vele sprekers van diverse pluimage bleek het zwaartepunt verlegd naar de vraag der *gelijkstelling van de Chineezen met de Nederlanders....* een vraag, die eigenlijk geen vraag meer moest zijn. Volkomen gelijkstelling zou, waarschuwde men, beteekenen volledige onderwerping aan het Nederlandsch privaatrecht, dat bijvoorbeeld de adoptie niet kent. Tegen *de deelname in de vertegenwoordigende colleges* verhieven zich thans slechts enkele stemmen. Men aan aardde algemeen de wenschelijkheid van *reorganisatie der Chineesche Handelsvereenigingen*, de *Siang Hwe*, in economischen zin. Bij het onderwijsdebat vond de heer *Kan* ongetwijfeld de juiste uitdrukking voor hetgeen allen wenschten. Invoering van *onderwijs in het Chineesch* — wel te verstaan niet als voertaal — is een in alle toonaarden geuit desideratum. Het vraagstuk heeft vele zijden. Waar de tegenstelling tusschen de rustige Chineesche burgerij en een rumoerig, meest uit Totok-Chineezen bestaande groep zich thans begint af te teekenen, zal men goed doen de wenschen van hen, wier belangen in Indië liggen, de noodige aandacht te geven.

Wij verwijzen naar het *Bat Nwsbl.* (22 en 23 Apr. „Azië", 26 Apr. „China in wanorde". I), de *Deli Crt.* (29 Apr. 2de bl. „Het Chineesche vraagstuk"), *De Loc.* (19 Apr. blz. 15 „Chineesch onderwijs", 22 Apr. blz. 19 „Varenne's zaak in Indo-China" en „De Nederlanders in Shanghai"), het *Soer. Hbl.* (19 Apr. 2de bl. „Britsche onderdanen in de Dominions", 21 Apr. 2de bl. „Het incident te Nanking"). In *De Sum. Post* van 26 Apr. 3de bl. lezen wij: Vier vooraanstaande Kwomintangers uit Canton zijn in Indië gearriveerd, allen als kleermaker, met het doel er propaganda te voeren. Zij werden aangehouden en zullen ten spoedigste naar Canton teruggezonden worden. Er is verdeeldheid in het Kwomintang-kamp merkbaar. Het meerendeel der Chineezen voelt niets voor de communistische practijken, nu blijkt dat hun bezittingen in China geannexeerd worden. Dit werd o.a. ondervonden door de Medansche familie van wijlen Tjong A Fie, aan wie haar spoorwegeigendommen ontnomen werden.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

APOTHEEK EN DROGIST

J. van Buuren, Kanaalweg 53, Den Haag.
Drogisterij „De Boer", Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ARTSEN

Dr. F. H. G. van Loon, 2e Sweelinckstraat 166, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes", Weim[illegible]at 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.
C. Sleyffers, Pr. Hendrikstraat 123, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

Alg. Haagsche Effectenhandel, Bezuidenhout, Den Haag.
De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankastraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begrafenisonderneming „Simplicitas", Denneweg, Den Haag.

BEHANGERIJEN EN STOFFEERDERIJEN

J. Bosman, Heerenstraat 35, Rijswijk.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, v. Tuylstraat 3, Voorburg.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKBINDERIJEN

H. Molier, Houtmarkt 28, Den Haag.

BOEKDRUKKERIJEN

T. C. B. ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwbureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwbureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief", Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort", Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.
Woningbureau Wöhrmann, Nieuwstraat 14, Baarn.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri", Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.
G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankastraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

Bij de Chineezen in de leer.

In *Sin Po* (Chin., Batavia) wordt verhaald dat op 2 April j.l. twee Inlanders van Java, H. M. A. Arimin en M. Soer te Canton aankwamen, alwaar zij door een lid van het ministerie van Buitenlandsche Zaken werden verwelkomd. Bij die gelegenheid vertelden de Javaansche gasten ook van het mislukken der communistische opstanden op Java. Zij verklaarden vertrouwen te hebben in het doel en streven van de Kwo Min Tang en waren daarom ook speciaal te Canton gekomen om van die partij lid te worden.

Het bedoelde lid van het ministerie van Buitenlandsche zaken gaf hun toen een uiteenzetting van de partij-discipline en van de doctrines van Dr. Soen Yat Sen, waarna zij uitgenoodigd werden een kijkje te nemen in de militaire academie van Wampoa.

Ten slotte wordt verteld dat zij via Hankau en Woesjang naar Shanghai zouden medegenomen worden om van dichtbij getuige te zijn van den oorlog in die streken.

De toestand in Atjeh.

De redactie van het blad *Oetoesan Sumatra* (liberaal, Medan) bestrijdt het oordeel van Gouverneur Goedhardt over den politieken toestand in Atjeh, zooals dat door Aneta werd verspreid en wel wat betreft de handhaving van de militaire macht, den onafhandelijkheidszin en de kafirhaat van den Atjeher.

Volgens schrijver duidt de omzetting van den titel van Civiel en Militair Gouverneur in dien van Gouverneur alleen, er reeds op dat de oorlogstoestand aldaar reeds verdwenen is, zoodat het oordeel, dat de militaire macht in Atjeh zeer zeker nog niet mag verminderd worden, omdat de Atjehers niet als het volk elders kan bestuurd worden, niet aannemelijk is. Volgens schrijver kan dit wel degelijk, als het bestuur slechts binnen richtige banen blijft, want ook elders komen opstanden voor indien er ongerechtigheden gebeuren.

Wat de kafirhaat betreft, hiervan wordt verklaard dat deze niet bestaat in de harten der Atjehers, want, ware dit wel het geval, dan zouden evenzeer Chineezen, Hindoes enz., die onder de Atjehers leven, door hen vermoord worden. Deze kafirhaat is, naar het oordeel des schrijvers, ook niet de oorzaak van de amokpartijen, deze zijn het gevolg van zaken over vrouwen, over schulden of te-schande-making.

De onafhankelijkheidszin der Atjehers wordt erkend te bestaan en de gehechtheid aan eigen land en aan de eigen hoofden spruit voort uit den afkeer om elders onder eens anders gezag te staan. Indien het Bestuur deze hoofden niet aantast, zal er zeker niets gebeuren.

Politie-uitbreiding.

In *Pertjatoeran* (radicaal, Sibolga) wordt de politieuitbreiding veroordeeld, welke voor de residentie Sumatra's Westkust vier ton zal kosten. Schrijver kan de bedoeling der Regeering om door die uitbreiding de „roode beweging" tegen te gaan, niet goedkeuren, omdat het vertrouwen van de bevolking in de Regeering reeds geschokt is en de oorzaken van de ongeregeldheden aan eigen schuld der Regeering zijn te wijten. De rust in eenige streek is afhankelijk van het optreden van het Bestuur, dat zich al dan niet de nooden der bevolking aantrekt.

Indien de Regeering heelemaal geen aandacht wil schenken aan de verbittering onder het volk, zal het zich in de bladen ongunstig over haar uitlaten.

De Duitsche en Engelsche pers verklaarden reeds dat de Regeering in Indonesië niet in staat was te besturen; hierdoor wordt de bevolking nog meer gestijfd in hare overtuiging dat bij de plaats gehad hebbende ongeregeldheden de schuld bij de Regeering zelf ligt.

Door die politieuitbreiding zal het voornemen om de belastingen in 1928 te verlagen, weer uitgesteld worden en het volk zal wrevelig worden indien het tot de overtuiging komt dat een deel der opgebrachte belasting gebruikt wordt voor versterking der politie. De Regeering wil het vertrouwen in zich herstellen, doch door dezen maatregel wekt zij weer de verbittering van de bevolking op.

Wat Tapanoeli met zijn trouwe bevolking betreft, verklaart schrijver dat iets dergelijks als politieuitbreiding niet noodig is.

Indo's en Indonesiërs.

In *Bintang Timoer* (liberaal, Weltevreden) van 5 April komt een artikel voor waarin den Indo's en het I. E. V. verweten wordt dat zij zich weerbaar maken tegen den drang der Indonesiërs, naar aanleidi[ng] van een verklaring van een der leiders op de laat[ste] I. E. V. vergadering, dat de Indo's schouder [aan] schouder moeten staan en front maken naar [alle] richtingen omdat zij anders uit elkaar geslagen w[or]den. Deze leider sprak verder: „Er moet discipl[ine] komen, gezien de andere massa's die hier optre[den.] De evolutie schrijdt voort en straks moeten wij fl[ink] getraind in het strijdperk komen. We dienen de a[an]staande slagen te kunnen afweren. Krakeelen [...] dan gaan ons de Inlanders over het hoofd."

Schrijver merkt op dat de Indo's blijkbaar vijand[en] om zich heen zien (die zij echter zelf zoeken), dat [zij] zich niet gerust voelen tusschen de 50 miljoen Indo[]nesiërs, alhoewel een gelijk opgaan zeer wel mog[e]lijk is, daar zij ook kinderen des lands zijn. De Indo's moeten niet denken dat zij hun plaats kunnen [ver]overen slechts door de Indonesiërs op zijde te schu[i]ven, want als het tot dringen komt, dan beteekent de kracht van duizenden Indo's toch niets tegen miljoe[]nen tegenstanders.

Schrijver zegt dat de Indo's vroeger tegemoetko[]mend waren tegenover de Indonesiërs in het belang van het gemeenschappelijk geboorteland, doch indien het I. E. V. zijn doel tracht te bereiken ten koste de[]zer laatsten en in zijn tegenwoordige politiek blijft volharden, dan zullen de Indonesiërs meer en meer een onverschillige houding tegenover de Indo's aan[]nemen en hun eigen weg gaan, waardoor de kloof tusschen hen beiden steeds wijder wordt.

Ondoeltreffend onderzoek.

Schrijvende over de oorzaken van den opstand [ter] Sumatra's Westkust, die volgens hem niet het [ge]volg was van het bewustzijn der bevolking dat [zij] zich economisch krachtig voelde en rijp voor zelfbe[]stuur, doch plaats vond om een ondragelijke last [van] zich af te schudden, laakt Abisin Abbas in de So[eara] *Tapanoeli* (liberaal, Sibolga), de samenstelling [der] commissie van onderzoek naar die oorzaken. W[ijl] deze commissie geheel uit ambtenaren bestaat, [acht] schrijver het niet mogelijk dat zij er achter [komt] wat de eigenlijke aanleiding tot de ongeregeldh[eden] was. Hiervoor zijn particuliere leden noodig, [anders] wordt de voorlichting van regeering en publiek [een]zijdig. Men is van officieele zijde geneigd om het com[]munisme de schuld van alles te geven, doch de com[]munistische invloed is er in zooverre bij betrokken, dat de roode leiders gebruik maakten van de on[te]vredenheid. De Regeering heeft zelf erkend dat [het] volksvertrouwen moet herwonnen worden, w[ant in] de erkenning ligt opgesloten hoe de ongeregeldh[eden] zijn ontstaan.

Schrijver onderschrijft dan ook de woorden [van] Dr. Tjipto, geuit op de Studieclubvergadering [te] Bandoeng, dat de bewering in de bij de regeering [in]gediende rapporten, als zou het communisme de [oor]zaak zijn, gelijk staat met zich zelf zand in de o[ogen] te strooien.

De Inlandsche intellectueelen en de volksbeweg[ing.]

Over dit onderwerp wordt in *Boemi Melajoe* (li[be]raal, Palembang) van 2 April een breedvoerige [be]schouwing gegeven.

Uit het overzicht van de Inlandsche en Malei[sch-]Chineesche pers van het Bureau voor de Volksle[ctuur] nemen wij daaromtrent het volgende over:

Schrijver begint met te zeggen, dat er tegenw[oor]dig weliswaar verscheidene Inlandsche intel[lec]tueelen zijn, die aan de beweging deelnemen, [maar] men vraagt zich af: welke houding zal door di[e in]tellectueelen worden aangenomen ter verkrijging [van] invloed op het volk? Deze vraag werd gesteld in [ver]band met de omstandigheid dat het werktuig, w[aar]mede zij het volk naar zich toe moeten trekken, [ver]kregen is uit den vreemde, met name Nederland [en] Engeland, zoodat het dus niet overeen zal komen [met] de zeden en gewoonten van het volk hier te l[ande.] Hun houding is dan ook meestal heel anders [dan] zooals door het volk wordt gewenscht. Zoo bevin[den] zich onder hen, die een voorbeeld hebben ge[geven] voor het stichten van eenheid, verscheidenen, di[e] onderscheid maken tusschen de eigen rasgenooten van de eene en die van de andere groep of partij. [Ook] zijn er velen, die zich door hun studie hooger a[chten] dan anderen. In verband hiermede zal het volk [ten]ook moeilijk met hen samen kunnen gaan, meestal hun vereenigingen, waarvan de leden meest [be]ontwikkelde, rijke en adellijke Inlanders [zijn,] van geen beteekenis zijn voor het volk. Daarom [...] schrijver, dat zij die eigenschappen, welke [eigen]lijk aan Europeanen toebehooren, maar zoo [...] mogelijk over boord gooien, want anders komt [er] hier in Indië tweedracht onder de eigen rasgenooten zooals in China. Bovendien heeft professor Snou[ck]

Hurgronje immers zelf al gezegd, dat het volk van Indonesië niet alleen theoretisch, doch ook practisch moet worden onderworpen aan de cultuur van Nederland. Wat over boord gegooid moet worden zijn echter niet alle eigenschappen, die de Inlandsche intellectueelen van de Europeanen hebben overgeërfd. Neen, slechts datgene, hetwelk verderfelijk kan zijn voor de eenheid en gelijkheid van de Indonesiërs. Men bedenke, dat de Indonesische beweging nu als 't ware reeds een ander geluid doet hooren. Eerst was 't het communistische, doch tegenwoordig het nationalistische lied. Welk van deze twee eigenlijk betere vruchten zal afwerpen, weet men nog niet.

Dr. Soetomo en H. O. S. Tjokroaminoto niet in den Volksraad.

Deze aangelegenheid wordt begrijpelijkerwijze in een groot deel der Inheemsche pers in Indië druk besproken.

Bintang Timoer (liberaal, Weltevreden) zegt dat, al ook het publiek de niet-aanvaarding door Dr. Soetomo, voorzitter der Indon. Studieclub Soerabaja, van zijn benoeming tot Volksraadlid betreurt, het toch den hoed voor Dr. Soetomo moet afnemen als figuur in de Indonesische volksbeweging .Men weet dat hij zijn besluit nam in overeenstemming met de beslissing van de studieclub. Dr. Soetomo verklaarde openlijk dat, hoe gaarne hij ook de benoeming zou aanvaarden, hij toch, hoewel met spijt, de toegestoken hand van den Gouverneur-Generaal moet terugwijzen, daar hij het lidmaatschap niet kan noch mag aanvaarden indien geen groep achter hem staat. In de Europeesche bladen wordt vaak de Indonesische beweging gelaakt, als hebbende geen consequenties, doch Dr. Soetomo heeft thans het publiek getoond dat er in de Indonesische gelederen toch ook nog echte leiders zijn.

Een schrijver in *Pertja Selatan* (radicaal, Palembang), deelt mede, dat de Studieclub Soerabaja besloten heeft de benoeming van Dr. Soetomo tot Volksraadslid te weigeren en in een motie der Regeering te kennen te geven, dat deze club den tijd nog niet gekomen acht om met de Regeering samen te werken in verband met de huidige samenstelling van den Volksraad.

Hij merkt op dat het wel is te begrijpen, dat dit voor den Gouverneur-Generaal niet aangenaam is, doch de Regeering kan er uit concludeeren dat het Indonesische volk thans ontwaakt is en reeds zoover dat het besef van zijn menschwaardigheid is gekomen dat het de door de Regeering toegestoken hand niet wenscht aan te nemen, omdat de samenstelling van den Volksraad nog niet gewijzigd is.

Eerbied hebbende voor de motieven van de Studieclub, is schrijver integendeel niet te spreken over de houding der P. S. I., die geen gegronde redenen heeft gegeven tegen het lidmaatschap van den Volksraad van haar voorzitter H. O. S. Tjokroaminoto. Zij zou slechts uitgemaakt hebben dat degene van hare leden die lid van den Volksraad werd, als S. I.-er geroyeerd worden. Schrijver steekt den draak met dezen voorman der S. I., zegt dat hij wel „innerlijk tranen zal storten" over die beslissing van zijn partij, omdat hij zoo gaarne het vertrouwen van de Regeering in zijn persoon weer zou willen herstellen en voorspelt dat hij zich in navolging van Dr. Soetomo als een man zal gedragen en met dezelfde motieven zal voor den dag komen als de Studieclub.

Onder aanhaling van een Korantekst en een artikel uit de statuten van de P. S. I. legt H. O. S. Tjokroaminoto in het orgaan zijner partij, de *Bandera Islam*, van 7 April nu zelf de verklaring af, dat hij geen lid van den Volksraad zal worden en geeft hij een uitleg van de beweegredenen daarvoor, n.l. dat hij zich als loyaal lid van de P. S. I., door eed en gelofte gebonden acht zich te houden aan de uitspraken van de congressen dier partij, welke beslist hebben, dat geen lid van de S. I. zitting mocht nemen in den Volksraad indien dit lichaam werd gewijzigd volgens het ontwerp-de Graaf, hetgeen inmiddels geschied is, zij het ook met enkele veranderingen.

Onder zoodanige omstandigheden vindt schrijver het niet noodig verder in overweging te nemen of de Volksraad al of niet nuttig is voor het volk en of de raad van nut kan zijn of niet voor het doel en streven der P. S. I. en hij voelt zich daarom verplicht zijn benoeming te weigeren. Het negeeren der congresbesluiten zou bedrog of verraad tegenover de partij beteekenen.

In hetzelfde blad wordt ook door H. A. Salim in een lang artikel aangetoond om welke redenen het lidmaatschap van den Volksraad niet door Tjokroaminoto kan worden aangenomen, n.l. omdat zijn benoeming bij wijze van rehabilitatie, zonder verdere

toelichting, te laat is gekomen en verder omdat de tegenwoordige samenstelling en de werkwijze van den Volksraad zoodanig zijn dat hij geen nut heeft en zelfs gevaarlijk is voor het Indonesische volk, zoodat de P. S. I. er geen bemoeienis mee behoort te hebben.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indische Post.

Het Nr. van 16 April behandelt in de rubriek „Onze Meening" nogmaals het standpunt van den Gouverneur-Generaal in zake het al- of niet *toepassen van de doodstraf.* — Verder wordt er in gewezen op de mooie gelegenheid om *Indië meer bekendheid te geven aan het buitenland* in het jaar 1929, wanneer te Bandoeng en te Batavia het groote wetenschappelijke Pan-Pacific-Congres zal worden gehouden. Daartoe zou een *Indische tentoonstelling* moeten worden ingericht, welke duidelijk getuigt van de ontwikkeling, de vooruitzichten, de beteekenis van het tegenwoordige Indië. „Niet van het Indië der krijschende ronggengs, der flodderige kain-tjap, der prutsige souvenirs en dergelijke attracties voor ééndags-touristen, maar van het levende, werkende, strevende Indië. Handel en bedrijf, volksontwikkeling, overheidszorg, bodemrijkdom, verdere ontwikkelingsmogelijkheden zouden duidelijk en overtuigend gedemonstreerd kunnen worden, terwijl daarnaast ook Indië als land voor groot-tourisme, als belangwekkend studie-object op velerlei gebied moet worden getoond."

Een artikel, gedateerd Amsterdam, Maart '27, vestigt de aandacht op den nieuwen *Algemeenen Secretaris van het Koloniaal Instituut*, den oud-minister van Marine *E. P. Westerveld*, wiens benoeming door den schr. ten zeerste wordt toegejuicht. — Dr. M. Duyster, wiens studiën over *vergiftige Indische planten* in het Ind. Pharmc. Tijdschr. van de laatste jaren zeer de aandacht trokken, begint thans in de Ind. Post een serie opstellen over hetzelfde onderwerp; schr. geeft thans bijzonderheden over „*ketjoeboeng*", d.i. de algemeene naam voor de in Indië voorkomende datura-soorten.

Verder bevat dit Nr. o.m. eene beschouwing over *generaal Van Heutsz*, welke wel zeer actueel is nu over eenige dagen in Amsterdam de laatste eer zal worden bewezen aan de nagedachtenis van een van Nederland's beste zonen. Na eene uitwijding over het geschrijf van een zekeren heer J. van Hulst (in het maandschrift Groot Nederland), waarin weer eens duidelijk de antipathieke eigenschap van een deel van het Hollandsche volk tot uiting komt, dat geen waardeering kan hebben voor Nederland's grootste mannen, wijst schr. er op dat op de belangrijkste zijde van Van Heutsz' Indischen arbeid nooit het volle licht wordt geworpen. Te eenzijdig wordt de aandacht gevestigd op zijn beteekenis als krijgsoverste, te weinig wordt gewezen op zijn werk als gouverneur-generaal, als geniale organisator, de verlichte bestuurder, de grondlegger van Indië's emancipatie, de *bevrijder van het Inlandsche volk* van tal van onduldbare uitingen van Oostersch despotisme en wreede uitbuiting.

Zeker, de beroemde „Van Heutsz-periode" in Indië's geschiedenis is ingeluid met een zwaren strijd, met krachtdadige onderwerping van vele semi-onafhankelijke vorstendommen aan ons gezag. Maar toen die bloedige, doch zoowel in Nederland's als in Indië's belang zoo noodzakelijke strijd was gestreden, toen kwam Van Heutsz de Bestuurder en Organisator aan het woord om zijn grootste en moeilijkste taak te verrichten in het belang van het, naar het nu heet onderworpen, maar in waarheid bevrijde volk! Dat wordt, zelfs door hen, die zijn nagedachtenis willen eeren, nog te veel over het hoofd gezien. „Nu ook weer, bij de plechtige bijzetting van zijn stoffelijk overschot, staat de krijgsmansfiguur op den voorgrond, niet de geniale, humane, ruim denkende bestuurder."

Rijks Ethnographisch Museum.

We vestigen de aandacht op het verslag over 1926 van het Rijks Ethnographisch Museum te Leiden, wijl daarin is opgenomen het verslag van den Directeur, Dr. H. H. Juynboll, omtrent een door hem in genoemd jaar ondernomen studiereis naar een aantal ethnografische musea in Noord-Amerika. Uit de mededeelingen van Dr. Juynboll blijkt dat sommige musea (hij bezocht er elf) zeer goed voorzien zijn van ethnographica uit Ned.-Indië, wat gedeeltelijk verklaard wordt uit het feit, dat verschillende buitenlandsche reizigers, die ons Indië bezochten,

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. J. L. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Gemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof", Vierhouten.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankaplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

J. W. Fonderie, Achterom 17, Den Haag.
Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

J. Audier, Achterom 68, Den Haag.
Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Haagsche Schoolvereeniging, Nassaulaan 26, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kleedingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KLEERMAKERS

C. H. Ernens, Valeriusstraat, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MAKELAARS

W. Dop, Sweelinckstraat 72, Den Haag.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Amsterstraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

hun verzamelingen aan die Musea afstonden. Waar Ned.-Indië niet of heel slecht vertegenwoordigd was stelde Dr. J. aan de directeuren onderlingen ruil van voorwerpen voor.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde in Ned.-Indië.

Afl. 1 van deel 83 van dit tijdschrift bevat de volgende artikelen. Kidung Sunda. Inleiding, tekst, vertaling en aanteekeningen, door C. C. Berg. (De Kidung Soenda is een oud-Javaansch gedicht uit het midden der 14e eeuw, o.m. eene romantische beschrijving bevattend van een tocht van de Soendasche koninklijke familie naar Madjapahit om daar de bruiloft te vieren van de Soendasche prinses met Hajam Woeroek van laatstgenoemd rijk). — Bijdrage tot de geschiedenis der Karo-Batakstammen, door J. H. Neumann (vervolg van deel 82). — Waardigheden of ambten in de Tanimbareesche maatschappij, door P. Drabbe. — Ten slotte Notulen van Bestuurs- en Alg. vergaderingen van het Instituut dat de „Bijdragen" uitgeeft.

De Opbouw.

In de 15-Mei afl. vervolgt de hr. J. F. H. A. Later zijn uitvoerige (in deze afl. nog niet beëindigde) beschouwingen over de „Inlandsche beweging". — Mr. A. M. Joekes behandelt in zijn rubriek „Uit en over Indië" de volgende onderwerpen: De nieuwe staatsregeling volledig in werking. — De Indische begrooting in de Eerste Kamer. — Dr. Soetomo lid van den Volksraad. [1]) — De jaarlijksche bijeenkomst van den Ned.-Indischen Ondernemersraad.

Niet met het Volksraadlidmaatschap vereenigbare betrekkingen.

Bij het besluit van den Gouverneur-Generaal van 11 Januari j.l. No. 4x is — gelet op art. 3 van het Volksraadpositiereglement 1926 — verklaard, dat *niet* gelijktijdig met het Volksraadlidmaatschap kunnen worden waargenomen de ambten van:

1. President, Vice-President of Lid van het Hooggerechtshof van N.-I. en President van een Raad van Justitie.
2. Opper- of Hoofdofficier bij de Landmacht;
3. Algemeene Secretaris, 1e Gouv. Secretaris of Gouv. Secretaris;
4. Procureur-Generaal of Advocaat-Generaal bij het Hooggerechtshof van N.-I. en Officier van Justitie bij een der Raden van Justitie;
5. Hoofd van gewestelijk bestuur en Resident-afdeelingshoofd;
6. Hoofd van de afd. Bestuurszaken der Buitengewesten van het Dep. van Binn. Best.;
7. Hoofdinspecteur van Financiën;
8. Hoofdinspecteur, Hoofd van den dienst der Volksgezondheid;
9. Hoofdinspecteur, Hoofd van den dienst van Scheepvaart;
10. Onderdirecteur, of Secretaris van een departement van Algemeen bestuur;
11. Thesaurier-Generaal;
12. Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken bij den Volksraad;
13. Adviseur voor de decentralisatie;
14. Militair bij de landmacht beneden den rang van officier;
15. Inlandsch schepeling bij de Koninklijke Marine.

Deze bepaling treedt in werking tegelijk met de Volksraadpositieregeling 1926.

(Ontleend aan Ind. Berichten en Mededeelingen No. 8 der Ver. van Ambtenaren bij het Binnenl. Best. van N.-I.).

Scheepvaart op West-Afrika en West Indië in de 18de eeuw.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is een werkje verschenen getiteld: De scheepvaart op West-Afrika en West-Indië in de achttiende eeuw, door J. Hudig Dzn. Behalve een korte historische inleiding van den heer H. bevat het boekje uittreksels van boeken, brieven en andere bescheiden, afkomstig uit het archief van de firma Coopstad en Rochussen, twee kooplieden, die in de tweede helft van de 18e eeuw te Rotterdam een voorname plaats innamen op het gebied van handel en reederij. Een belangrijke — vermoedelijk zelfs belangrijkste — bron van inkomsten dezer „vrachtvaarders" bestond in het vervoeren van negerslaven; op 21 Maart 1754 sloot zij bijv. een contract met den Gouverneur van St. George d'Elmina (ter kuste van Guinea, Afrika) voor de levering van slaven ten behoeve van Suriname. Deze levering geschiedde met medewerking en goedkeuring van de West-Indische Compagnie.

[1]) Toen Mr. Joekes dit schreef, kon hij niet weten dat Dr. Soetomo ten slotte toch **weer** bedankt heeft voor zijne benoeming.

Tegenwoordig zal niemand dit onmenschelijk bedrijf in bescherming nemen, maar in vroegere eeuwen dacht men er anders over. Zoo werd bij het huwelijk van bovengenoemden Rochussen een gedicht ten beste gegeven, waarin ter eere van den bruidegom de volgende versregel voorkwam:

„Wiens schepen krielden van zijn noesten slavenhandel".

De Indische Verlofganger.

Het 27-Mei-Nr. bevat een opstel van den hr. S. Kalff, getiteld „Iets over de rijstcultuur". — De hr. Fr. Oudschans Dentz geeft een interessante bijdrage over een op de kust van Afrika geboren neger Quassie, die op het laatste der 17e eeuw als slaaf werd weggevoerd naar Suriname en daar groote bekendheid, zoomede zijn vrijheid, verwierf om zijn kennis van de geneeskracht van vele inlandsche kruiden en planten. Zijn naam is in de wetenschappelijke wereld vereeuwigd in Quassia Amara L., een door hem ontdekt plantaardig koortswerend middel. In de „Surinaamsche Nieuwsvertelder" van 1787, No. 102, waarin melding wordt gemaakt van zijn overlijden, heet het, dat de voormalige slaaf wel brieven ontving met het adres: „Aan den HoogEdelen en Hooggeleerden Heer den Heere Philippus van Quassie, Professor in de Kruidkunde te Suriname".

De hr. O. D. geeft bij zijn artikel het portret van Quassie, gekleed in opzichtige uniform, hem geschonken door niemand minder dan den Prins Erfstadhouder Willem V.

Locale Belangen.

In het 16-April Nr. een zeer lezenswaardig artikel van den hr. R. Slamet, getiteld: Decentralisatie en Volksonderwijs.

In navolging van hetgeen voor verschillende landen geldt neemt schr. aan dat het aantal kinderen van 6—13 jaar zestien pCt. van het zielental bedraagt, zoodat naar de geraamde bevolkingssterkte 7.200.000 kinderen voor onderwijs in aanmerking zouden komen. Van dit aantal kinderen bezoeken 770.000 de volksscholen en 375.000 de tweede klassescholen. Uit deze cijfers blijkt ten duidelijkste dat 6 millioen landskinderen verstoken zijn van onderwijs. Wel bestaan in Indië de zgn. Koranschooltjes (het aantal wordt geschat op ongeveer 17.700, met ± 460.000 leerlingen) doch van onderwijs in den waren zin des woords kan men ten aanzien van deze scholen niet spreken. Telt men echter laatstbedoelde categorie er bij, dan blijft toch een aantal van ruim 5½ millioen kinderen over, die totaal geen onderwijs genieten.

Er is dus op dit gebied nog wel iets te verrichten zou men zoo zeggen.

(Ind.) Vrijzinnig Weekblad.

Uit den inhoud van No. 10 (12 April). Over voortgezette verlaging van vennootschaps- en inkomstenbelasting. — De militaire pensioenen van voor 19.. — Militair optreden ter Sumatra's Westkust. — De inkomstenbelasting in het herziene belastingstelsel.

No. 11 (22 April). Over de samenstelling van den Volksraad. — Bezoldiging van de hoogste Landsdienaren. — Overschrijving maximum-aanplant suikerondernemingen. — Uit het onderzoek Meyer Ranneft-Huender. De economische toestand.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 42 (16 April). De cultures ter Sumatra's Westkust. — Kunstmatig bereide voedingsstoffen voor grond en plant. — De toenemende invloed van de Inlandsche rubberindustrie op den wereldhandel. — De grondsoorten op de tabaksondernemingen ter Sum. Oostkust. — Uit tropisch Noord-Australië, door W. A. Schrauwen.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 8 (15 April). Delphinium (Riddersporen), door H. J. Wigman (met ill.). — Het cultiveeren van papaya en de bereiding van papaïne door F. A. Stockdale (met ill.). — Bestrijding van stengelverbranding bij Deli-tabak, door Dr. J. S. C. Jochems — Tegengaan van brandgevaar bij Mimosa, door A. F. Velders. — Meer internationale samenwerking bij het probeeren van nieuwe plantenrassen, door J. C. Dorst. — Irrigatie-methoden in Egypte, door Ir. W. H. Kloppenburg.

De Indische Mercuur.

No. 21 (25 Mei). Korte mededeelingen van het Alg. Proefstation voor den Landbouw en Korte mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. (Bevat geen bespreking van den inhoud dezer nieuwe publicaties

...ch houdt een wenk in aan het adres van het Dep. ...n Landb. te Buitenzorg om het aantal publicaties ...n dat Departement maar niet steeds uit te brei...en). — Het tijdschrift „Cinchona", door Dr. A. ...roothoff. (Bespreking van den inhoud der tot nu ...e verschenen jaargangen). — De Internationale Koloniale Tentoonstelling in 1929 Parijs—Vincen...nes. — Overzicht van den economischen toestand ...n het gewest Oostkust van Sumatra gedurende ...1926. — De handelsbalans van Java en Madoera in 1926. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de ...rige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum ...n het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur ...r Economische zaken. — Nijverheid en brand...en. — Delfstoffen en metalen. — Diversen.

Voorlezingen over tropisch-koloniale staathuishoudkunde.

...t onder dezen titel (bij H. D. Tjeenk Willink te ...lem) verschenen geschrift bevat den op tal van ...sen aanzienlijk uitgewerkten tekst van een vijf...oordrachten, welke door den heer J. van Gel...n onlangs zijn gehouden aan de Leidsche Uni...eit.

...e inhoud is als volgt: Doel en taak der tropisch...iale staathuishoudkunde, het uitheemsche ele...t in de koloniale huishouding. — Het inheemsche ...nt in de kol. huish. — Het ruilverkeer en de ...ensvorming in de kol. huish. — Het bevol...vraagstuk, inzonderheid op Java. — De kol. ...elsbalans en vooruitzichten der kol. huish. — ...ter.

Indië. Geïllustreerd tijdschrift.

...den inhoud van 11e jaarg. No. 3 (11 Mei). Zuid...tra, door R. (met ill.). — Bekende en merk...dige planten in woord en beeld, door Dr. Z. ...rling. III. Lianen (met ill.). — Als bij moeder (Mededeelingen over het door de Deli Plan...eeniging te Brastagi gestichte „Internaat met ...n verbonden lagere school"). — Schetsen en ...eringen van een oud-Indisch officier van ge...id (vervolg); zie ook No. 4).

...4 (25 Mei). Een autotocht door Zuid-Sumatra ...ill.). — Economische schetsen uit de Inland...menlevingen in Oost-Indië, door Prof. dr. ... Nieuwenhuis. III. De Dajaks van Midden-...

Suriname.

...s nummer van 19 Mei mededeeling doende ...e toespraken door den Minister van Koloniën, ...t physisch laboratorium van Philips' Gloei...fabriek met de Oost en de West gehouden, ...n wij daar de vraag aân toe:

...nneer zullen de Koloniën de eer hebben de ...n Hare Majesteit onze Koningin te hooren?" ...u zal reeds hebben plaats gehad wanneer ...d verschijnt. Wij lezen n.l. in de N. R. Ct. ... Mei:

...Koningin heeft de directie der Philip's fa...er van in kennis doen stellen, dat zij het ...en heeft in gezelschap van Prinses Juliana ...oek te brengen aan de Philipsfabrieken en ...microfoon van den Philips' korte golfzen...woord te richten tot Nederlandsch Oost- en ...dië. Het bezoek zal geen officieel karakter

...erband met het tusschen deze koloniën en ...d heerschende tijdsverschil zal H. M. Dins...t a.s. om 12 uur Nederlandsch West-Indië ...sdagavond d.a.v. om 9 uur Nederlandsch ...dië toespreken.

...l in ons land als in de beide koloniën zal ...r hoogelijk gewaardeerd worden, dat H. M. ...ch te kennen heeft gegeven, van de sedert ...tijd bestaande mogelijkheid eener telefoni...mmunicatie met Nederlandsch Oost- en ...dië gebruik te maken."

... het tijdverschil zal de West dus voor-

• • •

...hrijft aan de N. R. Ct. van 29 Mei:

...5 van het internationaal verdrag van 3 ...r 1923 voor de vereenvoudiging van ...rmaliteiten is voorgeschreven, dat iedere ...aat, die door achtereenvolgende toevoegin...anderingen zijn douanetarief voor een be...aantal artikelen zal hebben gewijzigd, hier...het publiek een duidelijk overzicht moet ...een gemakkelijk toegankelijken vorm. ...tariefwetgeving van Nederl.-Indië betreft, had het publiek reeds vóór de totstandkoming van genoemd verdrag, waartoe zoowel Nederland als het overzeesch gebied is toegetreden, de beschikking over een door het departement van koloniën in 1921 samengesteld overzicht van die wetgeving, bijgewerkt tot 1 November 1924. Thans is dit overzicht door het departement van koloniën algeheel herzien en bijgewerkt tot 15 Mei 1927, terwijl dit departement tevens een overzicht heeft samengesteld van de tariefwetgevingen van Suriname en Curaçao.

De beide overzichten bevatten, behalve de lijsten van de eigenlijke tariefposten met vermelding van de verschillende in- en uitvoerrechten, een opsomming van de goederen, waarvan de in- en uitvoer is verboden of slechts onder beperkte bepalingen is toegelaten. Voorts verschaffen de overzichten de noodige gegevens aangaande de wijze van heffing der tolrechten en, wat Ned. Indië betreft, ook aangaande het statistiekrecht.

• • •

Onder het hoofd *„Heuglijk nieuws in Artis"*, meldt men uit Amsterdam aan de „N. R. Crt." van 25 Mei, Av. bl. D onder meer:

„Ook in het Insectarium van „Artis" heeft men de vlag uitgestoken, want dat werd door den heer E. J. Preiss, alhier, eindelijk weer eens met de zoolang ontbeerde Cucuja's of Lichtkevers van Suriname verrijkt. Tooverachtig verschijnsel, als deze kleine kevers uit twee „gloeilampjes" aan de rugzijde van het borststuk gelegen een helder groen licht en soms buitendien nog aan de onderzijde van het achterlijf een vuurrooden gloed uitstralen, welk lichtgevend vermogen berust op een plaatselijke oxydatie van vet."

• • •

In de „N. R. Crt." van 27 Mei een feuilleton, onder het hoofd *„Van een Zeeuwsche Hoogeschool die er nooit geweest is"*.

Wij maken daarvan hier melding, omdat daarin sprake is van Pieter Mogge, in 1698 te Zierikzee geboren, als zoon van Hubertus Mogge, heer van Renesse, burgemeester en raad der stad Zierikzee en van Martina Ockerse.

Kort na de verovering van Suriname door Krijnssen werd n.l. door Gecommiteerde Raden van Zeeland, Willem Mogge „in qualiteijt als landmeter en ingenieur na Suriname" gezonden. De medegegeven instructie kan men vinden in een artikel van F. E. Baron Mulert getiteld: *„De eerste uit Nederland naar Suriname gezonden landmeters. (1667)"* en voorkomend in het *„Tijdschrift v. h. Kon. Nederl. Aardr. Genootschap"*, 2e serie, deel XXIX, 1912, afl. 3 blz. 316. In een volgend artikel, in het nummer van 15 Januari 1913, 2e serie XXX, Afl. 1, geeft de heer Mulert als tekstkaart, een verkleinde kopie van een kaart van Suriname van 1671, die hij aan Mogge toeschrijft, wiens naam op de kaart voorkomt als eigenaar van een plantage aan de Commewijnerivier.

Van Pieter Mogge lezen wij in het feuilleton, dat hij zeer rijk was geweest. De naar Suriname gezonden Willem Mogge zal wel minder met aardsche goederen gezegend zijn geweest.

• • •

„De West" van 16 April schrijft:

In Nickerie is opgericht een N.V. tot exploitatie van de Nickerie Societeit, waarvan bestuurders zijn de heeren J. v. Velde, H. M. van Leesten en N. Gummels. De bedoeling is om een hotel te openen in de Voorstraat, dat in het benedengedeelte het karakter van een societeit zal hebben, met twee biljarts, een bar, eetzaal en leeskamer. De logeerkamers zijn in de bovenverdieping.

Dit zal het eerste electrisch verlichte hotel zijn in Suriname.

Met de dagelijksche leiding in het hotel zal worden belast de heer J. Nemelc.

• • •

Naar wij vernemen zal van het boekje *„Onze West"*, waarvan de kolonie Suriname geschreven is door den heer Fred. Oudschans Dentz en de kolonie Curaçao door Mr. B. de Gaay Fortman, een derde herziene druk verschijnen. De uitgave geschiedt door de Vereeniging „Oost en West".

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(*Vervolg*).

MUZIEKHANDELAREN

Muziekhandel Dajos Bela, Fred. Hendriklaan 190, Den Haag.
Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

Focke en Meltzer, Hoogstraat 5, Den Haag.
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDEL

Max Pool, Korte Poten 25, Den Haag.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.

REISBUREAUX

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RIJWIELHANDELAREN

P. Nassenstein, Bachmanstraat 42, Den Haag.
J. F. Vrolijk, W. de Withstraat 68, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMVAARTLIJNEN

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

TANDARTSEN

Alg. Haagsch Inst. voor Tandheelkunde, Piet Heinstraat 2, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12—12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.
Schenzer's Alg. Ass. Kantoor, Papaverhof 35, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
Verwoerdt, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

P. de Haan, Looierslaan 2, Voorburg—Veur.

ZANG

Mevrouw Alma, 2e Sweelinckstr. 185, Den Haag.

Curaçao.

Curaçao en de Arnhemsche tentoonstelling.

Met groote verwondering en teleurstelling hebben wij in het laatste nummer van het *K. W.* de samenstelling van het eerecomité der Arnhemsche tentoonstelling gelezen. Daarin zit nu letterlijk niemand, die geacht kan worden in het bijzonder Curaçao te vertegenwoordigen. Oost-Indië is vertegenwoordigd door den gouverneur-generaal en 2 of 3 oud-gouverneurs-generaal, Suriname door den gouverneur en diens voorganger. Zou het uitvoerend comité der tentoonstelling nog behooren tot hen, die vroeger brieven schreven aan den gouverneur van Curaçao te Paramaribo? Het is in ieder geval misschien niet overbodig mede te deelen, dat gouverneur van Curaçao is Mr. N. J. L. Brantjes en oud-gouverneur laatstelijk de heer O. L. Helfrich te Voorburg, beiden niet minder Excellentie dan de Oost-Indische en Surinaamsche landvoogden en oud-landvoogden, als men dien titel ook wil geven aan de afgetreden waardigheidsbekleeders. Naast een der leden van de directie der Ned. Handelmij., die in Curaçao niet werkt, komt misschien in aanmerking een directeur der Curaçaosche Handelmij., die ook in Suriname belangen heeft, en naast de S. M. Nederland en de Rotterdamsche Lloyd de Koninklijke Nederlandsche stoombootmaatschappij — Koninklijke West-Ind. maildienst.

Eerlijk gezegd beginnen wij wat te vreezen, dat in het uitvoerend comité Curaçao ook niet door bijzondere deskundigen vertegenwoordigd zal zijn, anders zouden zij op dit verzuim toch wel de aandacht gevestigd hebben. Mocht het noodig zijn, dan zijn wij gaarne bereid, onderhands eenige namen te noemen van personen, die nog dit voordeel hebben, dat zij behalve van Curaçao, ook van Suriname ter dege op de hoogte zijn.

De „Petroleum" in 1926.

De *Amigoe* bevat eenige belangwekkende gegevens omtrent de *Curaçaosche scheepvaart-maatschappij* en de *Curaçaosche petroleum-industriemaatschappij in 1926*. Wij ontleenen daaraan het volgende:

„De vloot van de *Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij* werd uitgebreid met 4 tankschepen van ± 2250 ton laadvermogen, zoodat de C.S.M.-vloot aan het einde van 1926 bestond uit 17 tankschepen van ± 2250 ton en 2 tankschepen van ± 1900 ton, terwijl verder nog in de vaart waren de *„President Gomez"* (± 900 ton) en twee lichters, gesleept door sleepbooten, n.l. *„Atlas-Luetta"* (± 1400 ton), *„Neptunus-Zeelandia"* (± 1000 ton).

In den loop van 1927 worden er nog 3 tankschepen van ± 2250 ton te Curaçao verwacht voor de vaart op Venezuela.

Aan het einde van 1925 bedroeg het laadvermogen van de vloot ± 37.500 ton, terwijl dit aan het einde van 1926 was vermeerderd tot ± 46.500 en de vervoercapaciteit tot ± 12.000 ton per dag.

De hoeveelheid ruwe olie voor de C.P.I.M. aangevoerd gedurende 1926 was aanzienlijk hooger dan het vorige jaar en bedroeg 3.172.990.003 kg. tegen 1.893.616.236 kg. gedurende 1925, wat een vermeerdering beteekent van 1.279.373.767 kg. of 68 %.

De verwerkingscapaciteit van de raffinaderij werd opgevoerd tot ± 10.500 ton ruwe olie per dag. De capaciteit zal nog aanzienlijk worden verhoogd, wanneer de verdere uitbreidingswerken voltooid zullen zijn.

In 1926 werd totaal 2.673.200 ton ruwe olie in de Trumble Plants verwerkt tegen 1.370.500 ton in 1925.

Als een gevolg van den vermeerderden aanvoer van ruwe olie uit Venezuela werd het opslagvermogen van ruwe olie verhoogd van 211.989 M³. tot 256.077 M³, terwijl dat der verschillende olieproducten aan het einde van 1926 bedroeg 332.325 M³. tegen 207.386 M³. in 1925. Er zijn nog verschillende tanks in aanbouw, die in den loop van 1927 in gebruik zullen worden genomen.

In 1926 werd door de C. P. I. M. gekocht de plantage „Groot Sint Joris" voor het leveren van zoet water aan de Raffinaderij.

In aanleg is een stookolie-pijpleiding van de Raffinaderij naar Caracas Baai, terwijl een zoetwaterleiding van Groot Sint Joris naar de Raffinaderij voltooid werd.

Op Caracasbaai werd in Juni 1926 een aanvang gemaakt met het bouwen van 6 tanks van 10.000 ton en twee pieren. Aan het einde van 1926 werd dit project uitgebreid tot 10 tanks. De installatie zal waarschijnlijk medio 1927 in gebruik genom... kunnen worden.

Door op Curaçao (St. Anna-haven en Carac... baai (ex „*Pyrula*") bunkerende schepen (inclu... Anglo-Saxon schepen) werd 403.306.428 kg. sto... olie gebunkerd tegen 339.363.878 kg. in 1925, ... wijl 11.845.858 kg. gasolie en 10.965.837 kg. Die... olie aan bunkers werd ingenomen.

Voorts werd door middel van de Anglo-Sax... Petroleum Co. Ltd. in ladingen uitgevoerd 46.518.... kg. ruwe olie, 1.411.287.827 kg. stook... 237.221.848 kg. gasolie en 289.546.052 kg. ben...

De hoeveelheid benzine in bulk verscheept ... de Shell Co. (W.-I.) Ltd. voor den verkoop ... West-Indië bedroeg 13.382.373 kg. tegen 6.32... kg. in 1925.

Al het smeerolie-destillaat werd verscheept na... Europa, in totaal 51.046.291 kg.

De export van verpakte gasoline en kerosine be... droeg in 1926 resp. 3.326.935 en 1.443.715 gallon... tegen 3.356.255 en 1.329.620 gallons in 1925."

(*Wordt vervolgd*.)

Curaçaosche Handel-Maatschappij.

Naar wij vernemen, zal aan de op 14 Juni a.s. ... houden algemeene vergadering worden voorgest... een dividend uit te keeren van 8 % (v. j. 9 %).

(*Alg. Handelsbl.*)

Geschiedkundige sprokkelingen.

1841—1927.

Onlangs kregen wij in handen de Curaçao... begrooting voor 1841. Wij vergelijken ... eenige cijfers met die voor 1928:

Bonaire:	1841	ink.	f 36.000.—,	uitg.	f	26...
	1928	„	„ 85.200.—,	„	„	97...
Aruba:	1841	„	„ 6.000.—,	„	„	7...
	1928	„	„ 176.400.—,	„	„	195...
St. Eustatius:	1841	„	„ 13.510.—,	„	„	24...
(met Saba)	1928	„	„ 7.900.—,	„	„	8...
St. Martin	1841	„	„ 16.880.—,	„	„	22...
	1928	„	„ 32.200.—,	„	„	100...

Uit den Verren Vreemde.

Engeland—Rusland.

De groote gebeurtenis van de week is h... breken van diplomatieke betrekkingen tu... Londen en Moskou. De beteekenis van de... Engeland uitgegane daad, zal zich in de nu k... dagen scherper gaan teekenen, vooral wat ... onwaarschijnlijke verlevendiging betreft ... Sowjet-actie in die verre landen waar de ... en Russische belangen tegen elkaar in... scherp tegenover elkander staan. Wij denk... over de volgende week dus al 't een of an... midden te kunnen brengen. Dan zal men o... in hoever er iets aan is van het gerucht ... regeering van Zuid-Afrika besloten zou ... zich, voor haar politiek ten opzichte van ... niet te voegen naar de door Londen aa... richting.

Joost van Vollenhoven.

De heer Octavo Homberg heeft, zoo m... een hoofdartikel van „La Dépêche Colon... 21 Mei, van vele zijden blijken van wa... ontvangen voor hetgeen hij in zijn radio... causerie over van Vollenhoven in herinne... gebracht. Onder de zoo ontvangen uiting... ook een geweest, die bij den eminenten ... schrijver de bedenking doet opkomen, ... nom restât plus connut dans cette Holl... il était originaire, qu'en France la patrie ... il s'est donné". De heer Homberg laat d... volgen: Il y a, paraît il, à Rotterdam, une ... porte son nom."

In het vorige nummer van het „Koloni... blad" hebben wij voor Nederland de eer ... als geboorteland van den Franschen he... te worden. Nu zich bij de dwaling, die he... als geboorteland toewijst, nog de verwa... voegen van de hier vermelde Rotterdam... diging, lijkt 't ons noodig de bijzonder... trent van Vollenhoven nog eens te verm... wij ongeveer zeven jaar geleden in onze ... sche rubriek van dit tijdschrift reeds b... („Kol. Wkbl." 2 Sept 1920).

Joost van Vollenhoven is den 21 Juli ... boren te Rotterdam. Zijn vader was J. J. ... lenhoven, zijn moeder H. A. Pluygers...

...er heette ook Joost van Vollenhoven; deze is ...meest populaire burgemeester geweest, die ...erdam ooit gehad heeft (1866-1881), naar hem ...et plein genoemd, dat er dus wel voor getuigd ...bon *sang ne peut mentir*, maar dat overigens ...de verdiensten van den dapperen kleinzoon ...is te maken heeft. De ouders van den jongen ...vestigden zich in Algerië toen hij nog heel ...was, en zij leefden daar nog in Birmandreis, ...en hun zoon den heldendood stierf. Deze heeft ...at 't onderwijs in Algerië gevolgd, later de ...eschool te Parijs, waar hij promoveerde over ...fellah algérien". Hij bezocht ook de école ...niale.

...n Vollenhoven is Franschman geworden en ...ven, zonder zich van Nederland geheel los te ...n, ook dit eert hem en men geve hem die eer. ...ezocht ons land nu en dan, waar hij nauwe ...erelaties had; noemen wij onder dezen, zijn ...den Leidschen professor met wereldreputatie ...l gebied van internationaal recht, Mr. C. van ...hoven, die zich momenteel, meenen wij, in ...ka bevindt, in verband met een opdracht ter ...an het Amerikaansch-Mexicaansche geschil. ...uari 1906 hield de Fransche van Vollen..., die toen reeds naam had gemaakt als uit...d koloniaal ambtenaar, een voordracht in het ...h genootschap te 's Hage over „Madagascar. ...isation administrative, économique et ...". Dit kan den heer Homberg misschien in ...onder interesseeren, nu deze in de Revue des ...mondes van 1 Mei jl. Madagascar aan de ...t heeft gesteld bij zijn artikelenreeks „La ...e des cinq parties du monde".

...t is te begrijpen, dat de bekende Fransche ...ver bewijzen van waardeering geoogst heeft ...helgeen hij per radio over van Vollenhoven ...d heeft, en dat hij verder op volle erkenning ...diens verdiensten aandringt, naast en behalve ...en in dit opzicht reeds gedaan is.

...den zomer van 1919 heeft zich een comité ge...d, onder eere-voorzitterschap van den toen...en minister Lebrun en met den oud-minister ...my als voorzitter, om een herinneringsteeken ...alsen op zijn graf in het bosch van Retz.

...de opening van den hervatten cursus der ...iale School te Parijs in November 1919 werd ...gedachtenis geëerd der leerlingen en oud...gen dier school in den oorlog gevallen. In de ...an den voorzitter, den heer Disière, werd een ...erlijke passage gewijd aan van Vollenhoven, ...les plumes blanches de Gouverneur-général" ...gde om als kapitein ten strijde te trekken. ...aal, waar hij als leeraar zijn colleges gegeven ..., draagt sedert dien zijn naam, zijn portret ...t er aan den wand.

...né Legrand heeft de brieven en circulaires ...den Gouverneur-generaal van Vollenhoven in ...lume samengebracht. Generaal Messimy gaf ...voorwoord (Dépêche Coloniale 17-21 Aug. ...), hij kon o.m. vermelden, dat van Vollen...de gave bezat Engelsch, Duitsch en Neder...ch even goed te spreken als te schrijven.

...ij hebben indertijd ook gelezen over het voor...n om in Fransch West-Afrika een standbeeld ...hem op te richten; 't is ons niet bekend in ...r dit plan tot verwezenlijking gekomen is.

...Nederland zijn de verdiensten van den Fran...n Rotterdammer slechts in beperkten kring ...d, maar de pers heeft hem bij meer dan een ...nheid geroemd en geëerd. En 't mag hier ...eerd worden, dat daarbij een daad van den ...erneur-generaal van Fransch West-Afrika ...oren is gebracht, welke in de Fransche waar...g zoo niet ten volle tot haar recht komt. Naar ...ollandsche opvatting, wordt hierdoor èn aan ...eld zelf, èn aan de Fransche nakomelingschap ...de Franschen zelf te kort gedaan. Kolonel ..., commandant van het régiment d'infanterie ...iale du Maroc, onder wiens bevelen kapitein ...Vollenhoven diende, toen hij op 18 Juli 1918 ...onden kreeg, waaraan hij 2 dagen later ...s vóór zijn verjaardag) zou overlijden, kolo...odat schreef in de legervermelding (Journal ...el 8 Mei 1919), die van Vollenhoven betrof, ...er en exemple aux générations futures ayant ...n des plus brillants parmi les plus braves". ...unnen de verheven beteekenis van deze woor...en volle begrijpen, ze in hun diepte en in hun ...e ten volle meevoelen, maar juist daarom lijkt ..., dat ook de omstandigheden, waaronder van ...nhoven er toe is overgegaan „les plumes ...ches de Gouverneur-général" te ruilen met den ... van kapitein der infanterie, ten voorbeeld moeten worden gesteld aan de toekomstige génératies.

Van Vollenhoven had aan den oorlog deelgenomen, had zich reeds met roem overladen, was gewond, ernstig gewond. Nog niet hersteld, werd hij aangezocht om het zeer verantwoordelijke ambt op zich te nemen van Gouverneur-generaal van West-Afrika. Daar toonde hij zich weer dadelijk een bestuurder van bijzondere beteekenis. Reeds zijn intreerede trok de aandacht. Wij brengen er hier een zin uit in herinnering (La Dépêche Coloniale, 22 Juni 1917): „Niet hij zal overwinnaar zijn die de minst gevoelige slagen krijgt, maar hij die 't spoedigst na den oorlog zijn volle energie weet te gebruiken in den economischen na-oorlog, welke zich nu reeds aankondigt". Dit werd gezegd tien jaren geleden!

Van Vollenhoven wist zich in West-Afrika een mooie taak toegewezen. Maar in 1918 kreeg de heer Blaise Diagne, député voor Sénégal opdracht om in Fransch Afrika de recruteering van negers te gaan regelen, als hoofd van de missie voerde hij den titel van Commissaris van de Republiek in West-Afrika, met rang van Gouverneur-generaal der koloniën. Door dezen maatregel, die in Frankrijk zelf ook geenszins algemeene instemming verwierf (La Dépêche Coloniale van 18 en 22 Januari 1918), achtte van Vollenhoven zich in zijn waardigheid en verantwoordelijkheid te na gekomen. Hoe 't verloop van zaken precies is geweest, is niet openbaar gemaakt, maar van Vollenhoven reisde naar Parijs, naar verzekerd werd, om zijn bezwaren te doen gelden tegen den getroffen maatregel. De regeering heeft dien maatregel niet willen herroepen. En toen heeft van Vollenhoven de mooie daad verricht, *à citer en exemple aux générations futures*, de regeering had haar verantwoordelijkheid, hij had de zijne. Welke weg wees de liefde voor zijn land, de hoogste plichtsbetrachting hier aan? Van Vollenhoven legde de hooge waardigheid van gouverneur-generaal in een veilige kolonie neer om als eenvoudig kapitein den vijand te gemoet te treden, en hij verzocht dit niet als een baloorig protest, maar als een gunst en voorrecht. Is mooier voorbeeld van zelfverloochening uit liefde en plichtsbesef denkbaar?!

Zoo trok hij te velde, muntte uit als een Bayard, als een la Tour d'Auvergne. Schr. dezes, zelf een oorlogsverminkte, weet aan deze vermelding haar volle waarde toe te meten, maar hij is van oordeel dat de beteekenis ervan toch eerst in haar volle grootte tot haar recht komt, wanneer de terugkeer van den nog niet geheel van zijn vorige wonden herstelde uit Dakar naar het oorlogsveld in Frankrijk ook in vollen roem wordt bestraald.

Men ziet, wij willen den Franschman ten volle eeren, al vragen wij: laat aan Rotterdam de eer van zijn geboorte, en aan Nederland de erkenning van eenigen mogelijken invloed op zijn vorming.

Ingezonden.

Hygiënische begrippen bij Inlandsche melkerijhouders.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van het persbericht *Gemeenteverordeningen* op blz. 7 van het vorig Kol. Weekbl. veroorloof ik mij het volgende op te merken:

Hoewel het grootendeels eens zijnde met den schrijver, dat de Westersch gedachte gemeenteverordeningen met de heerschende toestanden onder de Inlanders niet in overeenstemming te brengen zijn (beter ware gezegd moeilijk in overeenstemming te brengen zijn), moet ik toch wijzen op het groote gevaar, waaraan de schrijver in *Perniagaän* de melkgebruikers wil blootstellen door maar kortweg te zeggen, dat het gevaar van besmetting, enz. is te ondervangen door koken.

Als de eerst benoemde gemeenteveearts in Ned.-Indië had ik het voorrecht reeds in 1911 te kunnen aanvangen met de toepassing van een gemeentelijke melkverordening in Soerabaja. Al spoedig bleek mij, dat de Inlandsche melkerijhouders geen flauw begrip hadden van zuivere melkbehandeling en hun dit begrip slechts zeer oppervlakkig was bij te brengen. De meeste melkerijen van voormelde personen lagen in kampong Kandang Sapi aan de westergrens der gemeente, waar geen aansluiting op de waterleiding was. Dientengevolge werd alle reiniging verricht met putwater van zeer twijfelachtige kwaliteit. Daarbij de omstandigheid, dat de lieden, hoewel de stallen voorzien waren van ondoordringbaren bodem met behoorlijke afwatering en zij overigens aan matig te stellen hygiënische eischen voldeden, zichzelf en hun vee onvoldoende reinigden en de reiniging van het vaatwerk bestond in

uitspoelen met het putwater, zoodat men zich kan voorstellen, dat de melk, al waren soortelijk gewicht en vetgehalte bevredigend, van minder goede hoedanigheid was. Gewoonlijk was die melk dan ook na eenige uren bedorven.

Ik wil nog slechts een klein staaltje noemen van de bevindingen in het laboratorium opgedaan. Van een monster melk afkomstig van een melkerij van Kandang Sapi werd geconstateerd, dat het streptococcen (bacteriën, die een groote rol spelen bij nierontsteking) bevatte. Onderzoek der melkdieren leverde geen resultaat. Op een morgen werd een monster binnen gebracht, waarbij tevens de rondbrenger een oogenblik werd aangehouden voor het geven van inlichtingen. Toevallig viel mijn oog op den man, die gehurkt zat te wachten en bezig was zich heerlijk op zijn vuile beenen te krabben. Zijn beenen bleken eenige niet genezen wonden te hebben, welke wonden dezelfde bacteriën herbergden. De man was tevens melker van het vee en bracht zoodoende de etterbacteriën in de melk over. Dit als staaltje van reinheid. (Er was toen al reeds gezorgd voor aansluiting aan de waterleiding).

Ik wil niet langer misbruik maken van de plaatsruimte, doch alleen nog dit opmerken: onder koken van melk verstaan de meeste huismoeders het even opkoken van de melk. Zij achten deze dan al voldoende verhit. Doch dit is niet voldoende voor het vernietigen van alle schadelijke bacteriën.

Over melkvervalsching door Inlandsche melkerijhouders zal ik hier maar niet reppen.

Tot slot acht ik het mijn plicht er op te wijzen, dat, al is het nog zoo moeilijk Westersch gevoelde begrippen en maatregelen op de Indische samenleving toe te passen, dit geen motief mag zijn om deze samenleving geheel onkundig te laten van moderne begrippen omtrent het bevorderen der volksgezondheid, hoezeer deze begrippen dan ook enkelen der betrokken samenleving soesah en mogelijke schade zouden kunnen berokkenen.

Met beleefden dank voor de plaatsruimte,

Hoogachtend,

J. A. LENSHOEK.

Nijmegen, 27 Mei 1927.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Breda.

VERSLAG OVER HET JAAR 1926.

Leden.

In het ledental kwam in den loop van het verslagjaar geens noemenswaardige verbetering. Bij den aanvang van het jaar 32 bedragende, kwam het ledental op ultimo 1926 op 37 te staan. Deze vermeerdering is het gevolg van het uittreden van 3 leden en het toetreden van 8 nieuwe leden. Slechts door eene krachtige en doelbewuste propaganda — in 1926 bereids aangevangen, doch door gebrek aan fondsen nog slechts in beperkte mate — zal eene gunstige verandering in deze cijfers te verwachten zijn.

Bestuur.

In het bestuur der afdeeling hadden eenige belangrijke mutaties plaats. In de eerste plaats zij vermeld, dat Mevrouw de Douairière W. C. Clifford Kock van Breugel—Roelofs zich wegens gezondheidsredenen genoopt zag hare voorzittersfunctie neer te leggen.

Viel het haar zwaar haren zetel in het afdeelingsbestuur te ontruimen, het bestuur zelf had met leedwezen in haar heengaan te berusten. Gedurende de lange jaren van haar voorzitterschap had Mevr. Clifford met groote liefde en vol toewijding de zaken der vereeniging behartigd; haar aftreden beteekende dus èn voor de afdeeling èn voor de vereeniging een verlies, dat ernstig werd aangevoeld en niet gemakkelijk zou zijn te herstellen. Eenigermate verzacht slechts werd haar heengaan door het besluit van het afdeelingsbestuur haar tot zijn eere-voorzitster te benoemen, terwijl verder het hoofdbestuur de gelukkige gedachte had haar het eerelidmaatschap der Vereeniging aan te bieden.

Ook de secretaris, de heer L. Visser, meende wegens vergevorderden leeftijd zijne functie aan jongere krachten te moeten overdragen. Onder dankbetuiging voor de door hem bewezen diensten moest het bestuur ook dit lid uit zijn midden zien heengaan.

Ter vervanging van de beide aftredenden werden op de algemeene vergadering van 2 November 1926 benoemd de H.H. W. F. J. Kroon, oud-Resident, en B. v. d. Berg, Kapitein der Infanterie N. Leger, die reeds op eene den 18den October t.v. gehouden vergadering eene candidaatstelling, respectievelijk als voorzitter en als secretaris, hadden aanvaard.

Aan het einde van het verslagjaar was dus het Bestuur samengesteld als volgt:

Eere-voorzitster: Mevr. de Douairière W. C. Clifford Kock van Breugel—Roelofs; Voorzitter: W. F. J. Kroon; Onder-voorzitter: W. H. R. Oxenaar; Secretaris: B. van den Berg; Penningmeester: J. W. Schreurs; Lid: W. L. van Stenis.

Vergaderingen.

Bestuursvergaderingen werden gehouden op 13 Januari, 13 Februari, 27 September, 18 October, 20 November en 18 December 1926. Besloten werd voor den volge de bestuursvergaderingen als regel te houden telkens op den 3den Zaterdag der maand. Bij spoedeischende gevallen zou des noodig nog eene tusschenvergadering kunnen worden belegd, terwijl bij het verhoopt voorkomen van een blanco agenda eene gewone maandvergadering zou zijn af te zeggen.

Eene algemeene ledenvergadering had plaats op den 2den Nov. 1926. Behalve het bestuur, dat in zijn geheel voltallig was, woonden slechts twee leden deze vergadering bij. Wijst dit op geen overgroote belangstelling van de leden in de vereenigingszaken, het hierdoor ontstane gevoel van teleurstelling moge eenigermate getemperd worden door de ervaring, dat als regel een dergelijk verschijnsel ook bij andere vereenigingen waargenomen wordt, zoodra geen direct belang der leden, maar eene meer ideale doelstelling aan de vereeniging ten grondslag ligt. Intusschen spreekt het bestuur de hoop uit, dat geleidelijk bij meerdere leden zich de neiging zal openbaren door deelneming aan de besprekingen aan het vereenigingsleven meer opgewektheid te geven.

Werkzaamheden.

Lag het in de bedoeling van het bestuur door eene in 1926 serie lezingen, afgewisseld door filmavonden, meer van zich te doen hooren, de zeer beperkte middelen, waarover de afdeeling te beschikken had, waren oorzaak, dat een in dien zin opgemaakt programma slechts ten deele kon worden uitgevoerd. Nog wel met geldelijken steun van het hoofdbestuur, tot een bedrag van ƒ 200.—, kon niet meer dan één filmavond worden gegeven. In de schouwburgzaal van „Concordia" werd in Januari 1926 de Java-film vertoond, waaraan een bedrag van ƒ 260.— moest worden ten koste gelegd. De geldmiddelen der afdeeling waren hiermede geheel uitgeput en van de organisatie van meerdere avonden moest dus worden afgezien.

Bij den aanvang van het winterseizoen 1926/27 werd opnieuw de uitvoering van een winter-programma onder de oogen gezien. Zelfs bij het betrachten van de grootst mogelijke zuinigheid werd toch voor het organiseeren van een 6-tal avonden eene som van ongeveer ƒ 300.— noodig geacht. Nu was uit toezeggingen van het H.B. wel af te leiden, dat wederom op steun van die zijde gerekend mocht worden, doch het was nog niet bekend tot welk bedrag het H.B. daarmede kon en wilde gaan. Na deswege gevoerde briefwisseling bleek een som van ƒ 100.— voor ons beschikbaar. Daarmede moest dus gewerkt worden en het spreekt wel van zelf, dat, waar uit de afdeelingskas eerst in het begin van 1927 uit inkomende contributies te putten viel, het gedachte programma aanmerkelijk moest worden besnoeid. Hoe tenslotte het verkorte programma werd uitgevoerd, moge in het volgende verslag over 1927 worden vermeld; in 1926 toch kon daaraan nog geen begin van uitvoering worden gegeven.

Is het hier de plaats met erkentelijkheid den van het H.B. ondervonden geldelijken steun te memoreeren, de door het gebrek aan fondsen veroorzaakte moeilijkheden mogen tevens den leden een spoorslag zijn aan de uitbreiding van het ledental hun krachtdadige medewerking te verleenen. Nevens de van lezingen en filmavonden uitgaande propaganda, kunnen de leden zelve, ieder op eigen terrein, nog tot gestadigen uitgroei der afdeeling medewerken door bij aanhouding bij vrienden en kennissen op toetreding aan te dringen.

Er bestaat voldoende sympathie met doel en streven onzer vereeniging, hetwelk blijken kan uit het toetreden van 14 nieuwe leden in het korte tijdvak van November 1926 t/m medio Maart 1927.

Algemeene deelneming aan onze acquisitie kan dan zeker wel eene belangrijke versterking van het ledental doen verwachten. En daarvan toch zal het moeten afhangen of wij al dan niet met een goed uitgewerkt programma voor den dag kunnen komen.

Tenslotte moge met voldoening en dankbaarheid worden geconstateerd, dat de plaatselijke pers ons zeer welgezind is. De hierin gelegen steun in onze verdere actie worde niet onderschat. Te meer vindt het bestuur hierin aanleiding de verwachting uit te spreken, dat op den duur van steeds toenemende belangstelling in onze algemeene zaak zal blijken.

Hoopvol gaan wij het jaar 1927 in.

Namens het bestuur:

De Voorzitter,

W. F. J. KROON.

De Secretaris,

B. VAN DEN BERG.

Breda, 25 Maart 1927.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging op *Zaterdag 11 Juni 1927 des morgens 11 uur* in de kleine Aula van het gebouw der Koninklijke Vereeniging „Koloniaal Instituut", Mauritskade, Amsterdam.

Punten van behandeling zie hieronder.

12.30 uur. Gemeenschappelijke lunch. (Kosten ƒ1.50). Zij die hieraan willen deelnemen worden beleefd verzocht dit aan den secretaris der afdeeling Amsterdam

den heer L. D. Petit, Saxenburgerstr. 4, Amsterdam) melden.
2 uur. Ontvangst der leden met introducée's namens den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut, waarna een rondgang door het gebouw en Museum zal plaats vinden.
4 uur. Indië in kleuren. Demonstratie van gekleurde lichtbeelden, den leden aangeboden door den heer Tassilo Adam.
Zij, die niet de lunch meemaken, worden beleefd verzocht met hunne introducée's tegen 2 uur in de groote Aula van het Koloniaal Instituut, Mauritskade, aanwezig te zijn.

Punten van behandeling:

Opening.
Notulen (zie K. W. 17 Juni 1926, no. 24).
Jaarverslag, Rek. en Verantw. 1926 met rapport der Verificatie-Commissie en Begrooting 1927 (zie K. W. 3 Maart 1927, No. 9).
Benoeming Verificatie-Commissie der Jaarrekening 1927.
Voorziening vacatures Hoofdbestuur. (Aan de beurt van aftreden zijn de H.H. Baars, Apeldoorn; Roodhuyzen, Amersfoort; Somermeijer, Utrecht; Wagenaar Reisiger, Haarlem en Dr. Zeijlstra, Deventer). Te benoemen Jhr. Dr. Sandberg, in plaats van mevr. v. Assen-Sol, die in het belang der Vereeniging haren zetel beschikbaar gesteld heeft.
Voorstel verlengingstermijn duur Vereeniging.
Mededeelingen van het Dagelijksch Bestuur.
Bepalen plaats en tijdstip volgende Algemeene Vergadering.
Rondvraag en sluiting.

v. d. BRUGH,
Secretaris van het Hoofdbestuur.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

W. G. R. Gothein, Gewestelijk gouv.-arts 1e kl. bij den Dienst der Volksgezondheid; p/a. Frau Geheimrat Gothein, Uferstr. 22, Heidelberg.
R. Davies, wd. Hoofdcommies op het gewestelijk kantoor te Medan (gouv. Oostkust van Sumatra); Obrechtstraat 503, 's-Gravenhage.
A. Arends, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O.; Heuvelstraat 8, Tilburg.
A. Patist, Hoofdbesteller bij het Post- en Telegraafkantoor te Semarang; Griftstraat 88, Utrecht.
C. Westhoff, Landmeter der 2e kl. bij het Kadaster; Regentesselaan 19, Rijswijk.
Ir. J. F. B. Regensburg, Hoofd van 's Lands Baggerbedrijf; Koningin Emmakade 156, 's-Gravenhage.
J. H. van Keeken, gedipl. Gezaghebber bij het B. B.; Witte de Withstraat 48, 's-Gravenhage.
J. B. J. Schreuders, Ambtenaar 4e kl. (groep II) bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Acc.; Bentinckstraat 145, 's-Gravenhage.
Mevr. N. J. C. van Breemen geb. Kruyt, Onderwijzeres der 2e kl. bij het O.E.L.O.; Zoeterwoudsche Singel 75, Leiden.
P. A. J. de Bruyn, Commissaris van Politie 2e kl. te Bandoeng; Buitenhaven 6, 's-Hertogenbosch.
H. de Vries, Beheerder bij den aanmaak en aankoop van den dienst der Zoutregie; Van Weede van Dijkveldstraat 13, 's-Gravenhage.
G. J. de Vries, idem als voren; Van Weede van Dijkveldstraat 13, 's-Gravenhage.
Ir. W. A. Vitringa, Ingenieur 2e kl. bij den dienst voor Waterkracht en Electriciteit, tijdelijk te werk gesteld bij het bedrijf der Boekit-Asam-Steenkolenmijnen; p/a. Mevr. de Wed. Vitringa-Enschedé, Van Ostadeplein 5, Bilthoven.
Dr. H. W. Schiphorst, Gouv.-veearts 1e kl. te Medan; Emmastraat 73, Alkmaar.
Chr. R. M. Kelly, gedipl. Gezaghebber bij het B. B.; 3de van den Boschstraat 23, Den Haag.
F. J. Metsers, Bestuursassistent der 1ste klasse in de residentie Timor en Onderhoorigheden; Haagweg 172, Rijswijk.
H. H. Mulder, Opziener (machine-steller) bij het Marine-Etablissement te Soerabaja; p/a. A. Jacobs, Abeltasmanstraat 63, Utrecht.
M. H. Birfelder, 1e Werktuigkundige bij de Gouv. Marine; Pension „Huize van Tekelenburg", De Lairessestraat 143, Amsterdam (Zuid).
J. W. J. van Zwol, Controleur 1e kl. bij het B.B.; p/a. Mevr. L. van 't Haaff-Thuyn de Ligny, Noord Parallelweg 6, Velp (Gld.).

MET PENSIOEN:

J. H. Broekhuysen, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Laan van Meerdervoort 753, 's-Gravenhage.
G. P. Snel, Commies 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Hotel Pomona, Molenstraat, 's-Gravenhage.
J. J. Wittenberns, Onderwijzer bij de kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te Oengaran; p/a. G. Delvingne, Pretoriusstraat 63, Amsterdam.
F. Hoezoo, Assistent-Resident van Berbek (Kediri); Fr. Maelsonstraat 32, 's-Gravenhage.
H. de Vries, Opzichter 1e kl. bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Van Weede van Dijkveldstraat 13, 's-Gravenhage.
J. F. van de Plassche, Onderwijzer 1e kl. bij het O. E. L. O.; Jan van Scorelstraat 68, Utrecht.
G. J. Bon, Dirigeerend officier van gezondheid der 2e klasse; Graafscheweg 46, Nijmegen.

Mutatiestaat van 25 Mei tot 1 Juni.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
Uff. E. B. de Visser, Consul-Generaal der Nederlanden te Milaan, Via Mascheroni 5	Hoofdbestuur „Oost en West".
W. Roessingh van Iterson, Secretaris van den Raad van Indië, Den Haag, Benoordenhoutsche Weg 20. ƒ 5 J. W. Waterman, Den Haag, Stadhouderslaan 37. ƒ 5	Secretaris Afd. Den Haag.
de Laat de Kanter, Controleur B.B., Celebes, ƒ 6 Moreu, Assistent-Resident te Grisee, ƒ 6	wd. Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" in O.-I.
K. Pastorie (Valenberg) te Pontianak, Kapitanweg. ƒ 6	Eigen aanmelding.

Afschrijven:

W. C. Uhlenbeck, Scheveningen, Kanaalweg 37 (overl.).

Adresveranderingen:

A. Emanuel, Indoloog, Leiden, van: Plantsoen 7 naar: Zoeterwoudsche Singel 74.
F. Dee, Controleur 1e kl. B. B., Noordwijk aan Zee, van: Egbert de Grootstraat 1 naar: Duinweg 31.
E. Moolenbrugh, Resident van Bali, Baarn, van: Hotel Central naar: Hoofdstraat 20.
Mevrouw C. van der Brugghen-van der Goes, van: Nijmegen, Fransche Plaats 3, naar: Blaricum, Achterom „'t Lindenhoekje".
Berkhout, oud-Resident, Den Haag, Frankenslag, van: 89 naar: 81 (rectificatie).
E. van der Kam, Ind. Jur. Cand., van: Den Haag, Thomsonlaan 90A, naar: Voorburg, Prinses Mariannelaan 91.
N. A. M. van Aken, Directeur N.-I. Spaarbank, van: Lawang naar: Den Haag, Beeklaan 14. ƒ 5
P. A. Blaauw, Referendaris, Departement van Justitie, van: Rotterdam, Mecklenburglaan 8 naar: Weltevreden.
E. K. Ezerman, Assistent-Resident, naar: Weltevreden, p/a. Departement B.B.
J. L. Dijkstra, van: Huize „De Schansenberg", Loenen o. d. Veluwe, naar: Huize „De Meeuwenberg" bij Voorst (Gld.) (blijft bij de afd. Apeldoorn).
G. J. Tielrooy, Kapitein der Inf., van: Apeldoorn naar: Bandoeng, Dep. van Oorlog.
Ir. P. Schoor, Ingenieur P.T.T., van: Bandoeng naar: Soerabaja, Kali Darmo, hoek Porrongstraat.
F. W. Haus, Gep. Kapitein Mil. Adm., van: Buitenzorg naar: Meester-Cornelis.
J. W. E. Hoffmann, Officier van Gezondheid 1ste kl., van: Magelang naar: Weltevreden.
O. Horst, thans Assistent-Resident van Soembawa en Timor.
C. A. Th. Luckmann, van: Semarang naar: Weltevreden, p/a. Bataafsche Petroleum Mij., Handelszaken.
M. J. Priems, thans onderwijzer Mulo te Solo.
H. Sieberg, Assistent-Resident, van: Menado naar: Ketapang (West-Borneo).
Mejuffrouw M. Sterenberg, Verpleegster, van: Koeta-Radja naar: Tjimahi, p/a. Militair Hospitaal (Zusterhuis).
M. Visbeen, Ondercommissaris van Politie, Weltevreden, van: Poerwakartaweg 33 naar: Krekot 14A.
H. M. J. Vrolijk, Inspecteur bij het Gevangeniswezen, thans te Weltevreden, Spoorweglaan 7.
A. C. G. Zaal, Amsterdam, van 1e Helmersstraat 243 III naar: Overtoom 256 II, p/a. familie Smit.

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCK-MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

*No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

*No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën .... Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).